

Kavabata Jaszunari

Az ezerdaru-minta

(Részletek)

Teaszertartás

Kikudzsi már a kamakurai Enkaku-templom kertjének bejáratánál volt, és még azon töprengett: bemenjen-e a teaszertartásra? Már rég elkezdődhetett. Kurimoto Csikako minden Enkaku-kerti bemutatója alkalmával elküldte meghívóját, de Kikudzsi az apja halála óta egyetlenegyszer sem ment el. Először pusztá udvariasságnak látszott az értesítés. A mai meghívó alján azonban ott volt néhány sor: szeretné megismertetni egy fiatal lánytanítványával. Ezeknél a soroknál hirtelen eszébe jutott Csikako anyajegye.

Nyolc- vagy kilencéves korában apja egyszer elvitte Csikakóhoz. A lány a lakószobában ült fedetlen kebelrel: anyajegyéről vagdosta a szőrt. Tenyéryni anyajegy, bal mellétől egészen a derekáig. A sötétlila bőrdarabon nőtt bozótot próbálta ollójával eltávolítani.

– Jaj, hát elhozta a kedves fiát is? – Csikako zavarban volt. Nem merte összerántani a kimonóját. Ezzel csak fokozta volna ijedelmét. Térdepelve előregörnyedt; időt akart nyerni, és gallérját leszorította az övébe. A férfin nem lepődhetett meg, hiszen a cseléd is bejelentette.

Apja, Mitani nem lépett be az ajtón. Leült a szomszédos tágas szobába. Ott szokták rendezni a teaszertartásokat. A férfi elmerülten nézte a fali tekercképet.

– Kérjünk teát? – kérdezte szórakozottan.

– Rendben – válaszolta Csikako és rögtön felállt.

Kikudzsi jól látta a Csikako térdére terített újságpapíron heverő szőrszálakat. Férfiszakállnak is beillettek volna. A mennyezetten egerek szaladgáltak, noha fényes nappal volt. A kertben, az eresz közelében, virágban állt egy barackfa.

Csikako leült a faszenes kályha elé. Szórakozottnak látszott.

Tíz nappal később Kikudzsi jól hallotta anyja és apja beszélgetését. Anyja szerint Csikako éppen az anyajegye miatt nem ment férjhez. Mint nagy újságot közölte az apjával; sajnálkozott, részvétellel beszélt a lányról.

– Na de miért kellene ezt titkolnia a férje előtt? – kérdezte az apa színlelt érdeklődéssel a hangjában. – Mielőtt férjhez menne, megmondaná...

– Én is ezzel biztattam! De egy nő számára... Az ő helyében én sem merném bevallani. „Kérem szépen, az én mellemen egy nagy folt van...”

– Hm. Úgy beszélsz, mintha eladó korú lányról volna szó.

– Semmiképp sem könnyű túltennie magát ezen. Ha férfiről lenne szó, akin a folt van, akkor csak nevetnének a dolgon, ha a házasság után derülne is ki. – Neked talán mutatta az anyajegyét?

– Ugyan már! Ostobaságokat mondasz!

– Csak beszélt róla, igaz?

– Igaz. A mai teaórán egészen véletlenül különféle dolgokról beszélgettünk. Aztán rászánta magát erre a vallomásra is.

A férfi hallgatott.

– De a férje, szerinted – folytatta az anyja –, mit gondolna a foltról? Ha a házasságkötés után derülne ki?

– Szerintem nem volna kellemes a tudat... Vagy éppen ez tenné vonzóvá? S hátha e fogyatékosága miatt valami különleges színfolttal gazdagítaná a házasságot. Nagy akadályt nem jelenthetne...

– Igyekeztem magam is megvigasztalni. Azt mondta, a folt a fél mellét eltakarja...

– Hm.

– Nagyon bánthatja a dolog. Talán nem is a férje, mint inkább a gyermek miatt. Mert ha szoptatni kell...

– Emiatt teje csak lehet?

– Nem erről van szó! Nem szeretné a gyereke előtt... Ez nekem sem jutott volna eszembe. Őt magát azonban különösebben nem zavarhatja. Szerinte a gyermek éppen az anyai mellen át tart élete első napjaiban kapcsolatot a világgal. Később a tárgyakkal együtt anyja csúnya, foltos mellét is felfedezné, s a világról szerzett első benyomása mély nyomot hagyhatna benne.

– Véleményem szerint eltúlozzátok.

– Lehet. Elvégre tápszeren is felnőhet az a gyerek, dajka is van a világon...

– Csak teje legyen, a többi nem fontos.

– Ez azért nem így van. Őszintén szólva, elsírtam magam, amikor ezeket mondta. Én megértem. Az ő helyében én sem szoptattam volna szívesen a fiamat.

– Talán mégis igazad van.

Kikudzsi felháborodva hallgatta az apját. Apja viszont játssza az ártatlant. Hogy gyűlöli szenvtelensége miatt! Hiszen *akkor* mindent látott.

Azóta majdnem húsz év telt el. Már megérti apja zavarát. Igaz, ő már tízesztendőős korában is eltöprengett néha-néha azon a beszélgetésen. Rettegve gondolt a bármikor megszülethető mostohatestvérére. Az az asszony szoptatná... Elborzadt.

De Csikako, Kikudzsi úgy tudja, nem szült. Talán az apja nem akarta? Ki tudja, lehet, hogy ő találta ki ezt a szomorú történetet az újszülöttről, az anyajegyről, ami miatt az anya búslakodott. Természetes, hogy nem akart gyereket Csikakótól, így hát nem szült neki. Se tőle, se mástól nem akart gyereket.

Csikako mindmáig vénkisasszony. Csak nem az anyajegye miatt?

Legyen bárhogya is, Kikudzsi nem tudta elfelejteni az anyajeggel való találkozását. Talán valamilyen fontos szerepet játszott az életében.

Újra elolvasta a meghívó aljára írt sorokat: „Szeretném megismertetni egy fiatal lánytanítványommal.” Ismét fölillant előtte Csikako anyajegye. Ha már Csikako akarja bemutatni egy lánynak... Bizonyára hófehér, makulátlan bőre van.

Érdekes volna tudni, milyen kapcsolatban volt az apja ezzel az anyajeggel. Lehet, hogy simogatta, még az is lehet, hogy a szájába vette... Kikudzsi valamilyen oknál fogva sokat fantáziált ezzel kapcsolatban.

A hatalmas templomkertben csiripeltek a madarak.

A nagy felfedezés utáni években Kikudzsi is felfigyelt Csikako egyre fogyó női varázsára. Már úgy elférfiasodott! Nyilván ezen a bemutatón is sűrög-forog, nőietlen bájait mutogatva. A melle is jócskán meghervadhatott.

Két fiatal lány közeledő lépteit hallotta a háta mögött. Mosolygott. Megállt, utat engedett, aztán megszólította őket:

– Kérem, erre kell menni Kurimoto kisasszony teabemutatójára?

– Erre – felelték egyszerre mindketten.

Kikudzsi nagyon is jól tudta, hogy kell a teapavilonhoz menni. A két hölgy kimonója is arra vallott: a szertartásterembe igyekeznek. Mégis megkérdezte őket, hogy meggyőzze önmagát is. Egyikük rózsaszín

krepdesin ezerdaru-mintás selyemkendőt tartott a kezében. Kikudzsinak igen megtetszett a lány.

2

Kikudzsi akkor ért oda a teapavilonba, amikor a két kisasszony már felhúzta a zokniját és a teaszobába igyekezett. Válluk fölött a nagy terembe pillantott; már sokan szorongtak a nyolctatamis teaszobában. Olyan zsúfolt volt a szoba, hogy majdnem egymás térdéhez értek. Kikudzsi nem nézett körül, a kimonók világos, élénk színe szinte elvakította a szemét.

Csikako észrevette. Fölállt, kiment eléje:

– Jaj, hogy örülök ennek a ritka vendégnek! Igazán köszönöm, hogy eljött. Talán a másik ajtón... Arra kényelmes helyet találna.

Kikudzsi elpirult. Magán érezte a benn ülő hölgyek tekintetét.

– Csak hölgyek jöttek?

– Igen. Voltak férfi vendégeink is, de már elmentek. Így aztán maga lesz társaságunk egyetlen ékessége.

– Ugyan már, micsoda ékesség vagyok én!?

– Dehogyan, Kikudzsi-szan, olyan szép tulajdonságokkal rendelkezik! Tényleg maga lesz az igazi ékesség!

Kikudzsi intett Csikakónak, és megkerülte a termet.

A bejárat előtt ismét összetalálkozott a két fiatal lánnyal. Udvariasan előreengedték a férfit. Az egyik lány az ezerdaru-mintás kendőt – rendeltetésének megfelelően – batyunak használta: ebbe kötötte utcai zokniját.

Kikudzsi először a mellékszobába ment. Süteményes dobozok, csészek és teáskészletek dobozai, a vendégek holmija nagy összevisszaságban. Távolabb egy szolgáló mosogatott.

Belépett Csikako, és leült Kikudzsi elé:

– Mi a véleménye? Tetszik a kisasszony, ugye?

– Melyik? Az ezerdaru-mintás?

– A kendős? Nem tudom. A két lány közül ő a csinosabb. Inamura kisasszonynak hívják.

Kikudzsi meggyőződés nélkül bólogatott.

– Hogy maga milyen kiszámíthatatlan! Egy kendő ragadta meg a figyelmét. Ártatlanabbnak hittem. Már az úton összeismerkedtek.

– Téved.

– Mégis, azért jól kezdődött. Inamura urat az édesapja is jól ismerte. Valamikor híres selyemvállalata volt Jokohamában. Egyébként a kisaszszonynak semmit sem mondtam a mai dologról. Jól nézze meg magának!

Csikako hangos beszéde már kezdte zavarni. Mindössze egy vékony papírajtó választotta el őket a nagyteremtől.

– Valami kellemetlen dolog jött közbe – folytatta suttogva Csikako, miközben feléje hajolt. – Képzelve, Ótáné is eljött a lányával.

Csikako kíváncsian leste Kikudzsi választát, szünetet tartott, majd így folytatta:

– Pedig nem is hívtam meg őket. Igaz, teaszertartásra hívatlanul is mehetnek az érdeklődők. Az előbb például két amerikai házaspár is betért. Bocsássa meg, Ótáné nem az én hibámból jött ide. A maga dolgáról természetesen nem tud.

– Én sem különösebb szándékkal...

Kikudzsi dadogott. Neki sem volt különösebb szándéka ezzel a látogatásával – szerette volna mondani. De nem jött ki hang a torkán. Mintha valami összeszorította volna.

– Magának észre sem kell vennie. Csak Ótánéra nézve lehet kínos! Ez a megjegyzés bosszantotta Kikudzsit.

Kikudzsi tudomása szerint Csikako nagyon rövid ideig volt az apja szeretője. Csikako, apja haláláig, eljárt hozzájuk, és mint rokon, segített a ház körül. Természetéből adódóan nemcsak a teaszertartások alkalmával jelent meg. Vendégláraskor is segített, és parancsokat osztogatott a konyhán.

Maradék nőiességére nevetséges lett volna anyjának féltékenykednie. Idővel ő is rájött férje és az anyajegy kapcsolatára. De akkor már vége volt a viszonynak. S Csikako ártatlanul állt az anyja mellett, mintha mi sem történt volna.

Kikudzsi is mint megszokott személlyel bánt vele: becéztette magát, és lassan-lassan elszállt belőle gyerekkora óta érzett gyűlölete.

Különös életmódja ellenére Csikako, hervatag bájaival is, eljárt dolgozni a családhoz. Hiszen apja segítségével jutott az óraadáshoz.

Apja halálakor valami sajnálatfélét is érzett Csikako iránt. A lánynak apja szerezhette az egyetlen szerelmi élményt, s most, kapcsolatuk megszűntével, nőiségét is eltemette.

Anyja gyűlöletéből Ótáné miatt neki már nem jutott.

Óta nagy kedvelője volt a teaszertartásoknak. Halála után Kikudzsi apja fölkereste az özvegyet a teáskészlet-hagyaték eladása ügyében. Ezt annak idején Csikako mesélte el az anyjának.

Csikako az asszony pártján volt; intrikált, leselkedett az apja után. Többször el is ment az özvegyhez, és megmondta a véleményét. Ádáz féltékenység gyúlt ki benne, s ez a féltékenység kialudt vulkánként máig is ott lappang Csikakóban.

Anyja csendes természetű volt. Már maga is sokallta a lány buzgókodását. Félt a botránytól, inkább a családi békét választotta. Csikako még Kikudzsi füle hallatára is szidalmazta Ótánét. Az anya tiltakozott, de a lány megvédte eljárását: a szülők vétkéről a gyermeknek is tudnia kell.

– A múltkor is, képzelje, jól megmondtam a magamét neki. A gyerek kihallgathatta a másik szobában, mert elfojtott sírás hallatszott.

– Kislánya van? – kérdezte anyja összeráncolt szemmel.

– Igen. Olyan tizenkét éves forma. Azt hiszem, bolond az az asszony. Bement a szobába, én azt hittem, a lányát akarja leszidni. Dehogy. Kihozta magával, az ölébe ültette. Sajnálatni akarta magát.

– Szerencsétlen gyerek!

– Én is ezt mondom, pedig nekünk is ezt kellene tennünk. Meg kell fogni azt a kislányt. Az anyjáról mindent tud. Nem mondom, olyan kerek képű, édes kislány. A mi Kikudzsink igazán megmondhatná az apjának...

– Nagyon kérem, Csikako, hagyja abba a méregkeverést! – kérlelte az anyja.

– Igazán kár, Mitaniné, hogy nem önti ki haragját. Pedig milyen jó érzés. Míg az asszonyom itt sorvadozik, addig Ótáné egyre jobb színben van. Már hiába is megyek oda. A maga álszent módján csak sopánkodik. Bolond ez, kérem. Képzelje, abban a szobában, ahol a nagyságos urat szokta fogadni, ott lóg a férjének a képe. Díszes keretben. És ezt az úr elnézi!

Kikudzsi ezekből a beszélgetésekből ismerte Ótánét. És most ő is itt van. Apja már meghalt. Ide kellett jönnie Csikakóhoz, a teaszertartásra. Furcsa érzése támadt. Lehetséges, hogy Csikako nem is hívta, mégis meglepődött. Hát apja halála után is kell találkozniuk? Az Óta lány is tanítványa Csikakónak?

– Ha gondolja, szólhatok nekik, hogy menjenek el előbb.

– Nekem mindegy. Ha akarnak, menjenek.

– Ótáné nem ismeri a tapintatot. Különben a szüleinek sem szerzett volna annyi kellemetlen órát!

– És most a lánya is itt van.

Kikudzsi még nem találkozott az Óta lánnyal.

Rossz érzése támadt. Ótáné jelenlétében találkozni az ezerdaru-kendős kisasszonnyal! És az Óta lánnyal is itt kell megismerkednie!

– Már megláttak, nem tudok elmenekülni – mondta Csikakónak és felállt.

Belépett a terembe. Leült.

Csikako hivatalos hangon mutatta be:

– A megboldogult Mitani úr fia.

Kikudzi még egyszer meghajolt. Körülnézett és végre megláthatta az összes lányt. Valószínű kissé zavarban volt. Először csak az ünnepi öltözékeket vette észre, amelyek színes folttá álltak össze. Az arcok ragyogtak a színpompás festékek mögött. Miután kissé megnyugodott, körbepillantott, s ekkor látta meg, éppen Ótánéval ül szemben.

– Ó – sóhajtott föl hangosan az asszony.

Mindenki hallhatta: az őszinte csodálkozás hangja volt ez.

– Nagyon örülök – folytatta az asszony. – Régen láttam magát. Kérem, ne haragudjon, hogy nem adtam hírt magamról. – Szerette volna a lányát is szóra bírni; figyelmeztetőn megszorította a kezét. Lánya elpirult, bizonyára teljesen zavarban volt, úgy hajolt meg.

Kikudzi csodálkozott az asszony barátságos magatartásán, semmi rosszindulat nem volt benne. Úgy tűnt, valóban megörül neki. Valószínűleg ez a váratlan találkozás nagy örömet okozott a számára. Talán Ótáné egyáltalán nem gondolja, hogy milyen kétértelmű helyzetbe hozta magát a jelenlévők szemében.

Lánya lehorgaszott fővel, szótlanul ült. Eközben Ótáné semmit sem vett észre az egészből, egy kissé elpirult, de egyáltalán nem jött zavarba, továbbra is kedvesen nézett Kikudzsihoz.

– Magát is érdekli a teaszertartás? – kérdezte az asszony bizalmas hangon. Mintha közeledni akart volna Kikudzsihoz.

– Nem, sajnos. Úgy látszik, nem örököltém apámnak ezt a tulajdonságát.

– Értem... Azt hittem, az ilyesmi az emberek vérében van... – Szeme könnyesen csillogott, bizonyára emlékek jutottak az eszébe.

Apja temetésekor látta utoljára az asszonyt. Négy év telt el. Azóta mit sem változott Ótáné, korát meghazudtolóan fiatal maradt.

Bőre fehér, nyaka ívelt; nyakához képest aránytalanul kerek volt a válla. Finom metszésű volt az orra, alsó ajkát beszéd közben kissé előretolta, ami gyermekien bájossá tette az arcát.

Lánya örökölte tőle hosszú nyakát, gömbölyű vállát. Csak a szája és a szeme nagyobb volt az anyjáénál. Kikudzi valamiért nevetségesnek

érezte, hogy a lány szája nagyobb az anyjáénál. Most szorosan összezárta ajkait, nagy szeme valami mély bánatot rejtegetett.

Csikako előrehajolt. Megnézte a tűzhely faparazsát, aztán megszólalt:

– Inamura kisasszony, elkészítené Mitani úr teáját? Ma még nem volt alkalmunk élvezni teakészítési művészetét.

– Szívesen – állt föl az ezerdaru-kendős lány.

Kikudzsi ekkor vette észre, hogy a lány végig Ótáné mellett ült, de mióta az asszonyt meglátta, nem figyelt rá.

Csikako bizonyára azért kérte meg a lányt, hogy Kikudzsi jól megnézhesse. A lány leguggolt a vízforraló mellé, miközben fejét kissé félrefordítva ezt kérdezte:

– Melyik csészéből óhajtja?

– Talán az oribe-csészét vehetné... – válaszolt Csikako. – Édesapja is mindig abból ivott. Tőle örököltem. Ez volt a kedvenc csészéje.

Kikudzsi tisztán emlékezett erre a csészére, amelyet Inamura kisasszony elővett. Tényleg mindig ebből ivott az apja. De ezt a csészét az apja az özvegy Ótánétól kapta.

Szegény Ótáné, most biztos nagyon szomorú, elhunyt férje kedvenc csészéjét Mitani úrnak adta, az pedig... Csikakónak ajándékozta!

Kikudzsit meglepte Csikako tapintatlan durvasága. Különben Ótáné egy cseppet sem maradt el mögötte.

Könnyű pára lebegett a tűzhely körül. Mintha körbefonná a két középkorú nő múltját. Eközben Inamura kisasszony makulátlan tisztasággal mutatta be a teakészítés művészetét. Kikudzsi egész valójával érezte a lány szépségét.

Inamura kisasszonynak bizonyára eszébe sem jutott Csikako szándéka.

3

Inamura kisasszony frissen, magabiztosan készítette a teát, amikor Kikudzsinak a csészét átnyújtotta, zavarnak nyoma sem látszódott rajta.

Kikudzsi kiürítette poharát, aztán a csészét nézegette.

Igazi fekete oribe-csésze. Elöl a hasán fehér máz; a fehér mezőben lány ecsetvonásokkal páfránylevél.

– Megismeri, ugye? – kérdezte Csikako.

– Lehet – felelte bizonytalanul, majd letette a csészét.

– Ez a páfrány a rusztikus hangulat kifejezője. Valójában csak tavaszszal volna szabad használni a csészét. Édesapja csak tavasz idején ivott belőle. S a tavasz már elmúlt. Szerettem volna örömet szerezni vele.

– A csészének igazán mindegy, hogy apámé volt-e. A Momojama-korszakból való lehet, Rikjú korából, aki a teaszertartást Japánban bevezette. Több száz esztendőn keresztül csak a teamesterek, szertartásrendezők szeretete őrizhette meg. De ez ma már nem számít – legyintett.

Kalandos sorsa volt a csészének: Ótától özvegyéhez, az özvegytől Mitanihoz, Mitanitól Csikakóhoz vándorolt. És mind a két férfi meghalt. Most a két nő simogatja, tisztogatja. Ez elég ahhoz, hogy különösnek nevezhessük a csésze sorsát.

Ótáné váratlanul megszólalt:

– Én is szeretnék inni abból a csészéből. Az imént a másiktól kaptam.

Kikudzsi döbbenete egyre fokozódott. Bolond ez az asszony is, vagy nem ismer szégyent? A lányára rá sem mert nézni; szegény, röstelkedve ült az anyja mellett.

Inamura kisasszonyt nézte. Éppen Ótánének készít teát; rokonszenves közvetlenséggel hajladozik, s valószínűleg mit se tud a csésze sorsáról. Szép testtartása külön hangsúlyozza dereka nemes vonalait.

A kert zsenge lombjainak árnyéka táncolt mögötte a behúzott papírajtón. Még csillogóbbá, még üdébbé tette a lányt a teremnek a szokásosnál nagyobb világossága is. Kezében a teaszertartás kelléke, a piros kis selyemkendő: keze érintésétől kinyílt virág. Milyen volna ez a lány ezer röpdöső daru közt?

– Zöld tea sötét színű csészében, istenem, de gyönyörű! – lelkenedett Ótáné. – Önkéntelenül is a zsenge tavaszi hajtásokat juttatja eszembe.

A teáscsészék bemutatása következett. Jelképes ez a szertartás, és ezek a fiatal lányok alig értettek belőle valamit. Csak bólogattak Csikako magyarázó szavaira. A csészék nagy része Kikudzsi apjái volt. Övé volt a vizeskancsó, a bambuszkanál is, Csikako meg sem említette. Kikudzsi pedig hallgatott.

A tanítványok szedelődzködni kezdtek. Ótáné Kikudzsihoz lépett:

– Ne nehezteljen rám. Az előbb talán felbosszanthattam. De látja, olyan jólesett magával elbeszélgetnem... olyan régen láttam.

– Kérem...

Ótáné megindultan nézte, szeme bepárásodott. Tovább beszélt:

– És az édesanyja is közben... Nem voltam ott a temetésen, bocsásson meg.

Kikudzsi arcán elégedetlenség tükröződött.

– Édesapját az édesanyja is követte. Végtelenül sajnálom magát.

– De kérem!

– Marad még?

– Igen, még...

– Nagyon örülnék, ha legközelebb elbeszélgethénk.

Csikako hangja kihallatszott a szomszédos szobából:

– Kikudzsi úr!

Ótáné sajnálkozva állt föl; lánya már várta a kertben. A lány fej-biccentéssel köszönt el tőle. Elmentek.

A lány szemében könnyörgő kifejezés ült.

Csikako a másik szobában foglalatoskodott; néhány tanítványával s a szolgálóval tüntette el a szertartás nyomait.

– Mit mondott magának Ótáné?

– Semmit. Semmi különöset.

– Őrizkedjen ettől az asszonytól. Ki tudja, mi a szándéka... Miközben adja a szerényt, kedveskedik...

Kikudzsi sietve kilépett a pavilonból. Elmenőben még odaszólt Csikakónak:

– Ótáné gyakran jár a rendezvényeire? Mióta jár rendszeresen?

– Hogy tetszett a kisasszony? Kedves lány, ugye? – lépkedett a nyomában Csikako.

– Igen. De kár, hogy itt kellett találkozoznunk. Itt volt maga, itt kísértett holt apám lelke, itt volt Ótáné.

– Hallatlan! És magát ez zavarta! Ótánénak semmi köze Inamura kisasszonyhoz.

– No jó. Mára elég volt, köszönöm a vendéglátást. – Megállt, és elbúcsúzott.

Szél borzolta a fiatal fák lombját, de Kikudzsi hajadonfőtt járt. Fel-tűnt a templom külső kapuja. A kapuban Ótáné ácsorgott.

Gyorsan körbepillantott. Domszor az út két oldalán: csak az egyik oldalon kell fölkapaszkodnia, és elkerüli a kaput. Végül mégis a kapu felé vette útját. Dermedt arccal, nyílegyenesen lépdelt.

Ótáné meglátta, és elindult feléje:

– Nem tudtam elmenni. Magát vártam. Tolakodónak tarthat. De sajnálnám elmulasztani az alkalmat... Ki tudja, mikor láthatom ismét.

– A kedves lánya már elment?

– El. Fumiko a barátnőjével ment el.

– Tudta, hogy az édesanyja itt várakozik rám? Csak azért kérdezem... a lány mintha nem örült volna találkozásunknak!

– Igen, ez a találkozás kínos lehetett számára – válaszolt Ótáné közvetlenül.

– Apám miatt szenvedhetett... – Magában hozzátette: „Ahogy én szenvedtem Ótáné miatt.”

– Nem, nem – tiltakozott Ótáné – az édesapja nagyon szerette Fumikót. Jobban mondva: édesapja az első pillanattól igen kedves volt hozzá, törődött vele. Sajnos, Fumiko nem akart megbarátkozni az édesapjával. A háború vége felé, a legszörnyűbb bombázások idején aztán hirtelen megváltozott. Még segített is az édesapjának. Hogy mit tehet egy ilyen kislány? Messzire elgyalogolt például a nehezen kapható élelmiszerekért a légiriadók alatt is. Már csak az édesapjára gondolt.

Kikudzsi megpróbált visszaemlékezni azokra az időkre. Valóban, apja gyakran tért haza szokatlanul nagy csomagokkal, hozott csirkét, tojást, mindenfélét. Így hát ő is, anyja is részese lett önfeláldozásának!

– Máig sem tudom – folytatta az asszony –, miért változott meg a lányom. Bizonyára megérezte a nehéz időket, hiszen nap nap után láthatta a körülötte settenkedő halált. Sajnálta is engem, nagyon sajnálta és bizonyára ezért tett annyit az ön apjáért, amennyi erejéből futotta.

Sok mindenen ment keresztül az a lány, aztán a háború végén megérezte, miért is él még az édesanyja. Anyja tiszta szívből Kikucsi apjához vonzódott. És a lány képes volt elszakadni a múlttól, megfedkezni elhunyt apjáról és csak a jelenre gondolni, az anyja életére, amely borzalmas volt, mint akkoriban az egész élet.

– A gyűrűt látta a lányom ujján?

– Nem, nem láttam.

– Azt is az édesapjától kapta. A rádió légiriadója után apja mindig hazasietett, és Fumiko ilyenkor szerette elkísérni. Azt mondogatta, mindig adódhat valami útközben. Egy alkalommal Fumiko egész éjszakára kimaradt. Talán ott fogták maguknál, gondoltam. Meg hogy bombatalálat érte őket az utcán. Reggel került haza. Kiderült, hogy egészen hazáig elkísérte az édesapját, és hazafelé egy óvóhelyre kellett behúzódnia. Ott várta be a reggelt. És apja a legközelebbi látogatásakor megajándékozta a gyűrűvel. Fumiko biztosan restellte maga előtt a gyűrűt.

Kikudzsi furcsának találta az asszonyt: miért kell nekik azonosan érezniük? De azért nem érzett sem gyűlöletet, sem bizalmatlanságot. Volt valami lefegyverző melegség ebben az asszonyban.

Ótáné a lányáról beszélve is voltaképp magáról, saját érzelmeiről szólt. Kikudzsi már-már arra gondolt, Ótáné nem is neki, apjának beszél. Lassan oldódni kezdett benne az anyjával vállalt együttérzésből fakadó feszültség. Ótáné nem a fiút, imádott apját látja benne – rettent meg. Mintha maga is régóta tartana viszonyt ezzel az özvegygel. Apja gyorsan túltette magát Csikakón, de Ótánéval egészen a haláláig tartotta kapcsolatát.

– Mondja, sűrűn eljár Kurimoto teaszertartásaira? Úgy tudom, annak idején éppen eleget kellemetlenkedett magának Kurimoto – kérdezte, mert nem bírta visszafogni magát.

– Igen... így van... Amikor azonban az ön apja meghalt, kaptam tőle egy levelet... Olyan nehéz volt akkor nekem! Minden olyan üres, olyan magányos, hogy... – Ótáné lehorgasztotta a fejét.

– És a kedves lánya is eljár?

– Nem mindig. És ha időnként eljön, akkor is csak a nógatásomra.

Már rég elmaradt az Észak-Kamakura állomás; a templommal éppen ellenkező irányba haladtak, a hegyek felé.

4

Ótáné, aki Kikudzsinál húsz évvel volt idősebb, legalább negyvenöt évesnek látszott, de a férfi észre sem vette a korát. Mintha egy magánál jóval fiatalabb nőt ölelne. Csodálatos: az érett asszony nyújtotta testi örömet el tudta fogadni; a tapasztalatlan fiú gátlásai is mintha semmivé foszlottak volna.

Mintha először találkozott volna életében a gyönyörrel, először döböntette meg a benne élő férfi. Nem is képzelte volna ennyire alkalmazkodónak a női testet; alkalmazkodásában is ennyire kezdeményezőnek, ilyen forrónak, illatosnak.

Azelőtt, mint nőtlen férfi, kalandjai után mindig valami kesernyés íz maradt benne; ezért is szokott olyan közömbös lenni az együttlét utolsó perceiben. Ez most megszűnt. Milyen jó érzés volt belefeledkezni ennek az asszonynak a forróságába! Hitte volna valaha, hogy az asszonyi test tengerárként folyhatja körül a férfit, s milyen jó elpihenni ebben az árban!? Győztes hadvezér volt, akinek tengerbe lógó lábát rabszolgái mosták.

Felfogta az asszonyból áradó anyai meleget is. Fejét félre fordította és ezt kérdezte:

– Tud Csikako anyajegyéről? A mellén van... – kérdezte, de már bánta is a kérdést. Kábult feje nem engedelmeskedett. – Az egyik mellén, talán itt lehet – magyarázta, és kinyújtott karjával mutogatott hozzá. Már nem bánt semmit; mintha szándékosan bántani akarta volna a nőt, de valójában csak a zavarát próbálta leplezni.

– Hallgasson. Csúf dolgokról nem kell beszélni... – mondta az özvegy, és mellén összébb húzta kimonóját. – Erről még nem hallottam. De különben sem látszik, eltakarja a ruha – tette hozzá akadozva.

– Nem biztos.

– Nem?

– Nézze, ha például itt volna.

– Csak nem valami hasonlót keres rajtam is?

– Ugyan! De ha magának is volna... akkor most mit érezne? Itt, itt... Ótáné a mellére nézett.

– Miért törődik velem? – legyintett. – Csúf dolgokon gondolkozni! – A Kikucsi szavaiban rejlő méreg lepergett Ótánéről és mintha visszaszállt volna önmagára.

– Nem mindegy. Kilencéves koromban láthattam. Azóta is vissza-visszatér a kép. Mintha csak ma láttam volna.

– Miért? Ezt nem értem.

– A maga életét is ez keserítette meg. Emlékezzen, hányszor kellemetlenkedett Csikako Mitaniné szerepében tetszelegve!

Az asszony bágyadtan bólintott.

Kikudzsi ölelése ismét forróbb lett.

– Az anyajegye miatt tehette... hogy ellensúlyozza.

– Istenem, micsoda szörnyűségeket beszél!

– Meg aztán az apjáért akart bosszút állni.

– Bosszút állni? De miért?

– Értse meg, minden baját az anyajeggyel hozta összefüggésbe. Úgy érezte, hogy ezért van az, hogy az apja folyton lekezelte, és végül egyáltalán nem törődött vele.

– Nagyon kérem, hagyja abba. Hiszen már Csikakót sem bántja többé. Minek erről ennyit beszélni? Rég túltette magát rajta.

– És ez a... gátlása csak úgy, nyomtalanul, eltűnhetett?

– A lelkében otthagya a nyomát, de ugyanakkor kedves emlékké is válhatott – magyarázta az asszony álmatagon.

– Az a lány, aki a szertartáson maga mellett ült... – folytatta Kikudzsi egyre inkább belemerülve a magának is kellemetlen témába.

– Tudom, kire gondol. Inamura Jukiko kisasszony.

– Csikako miatta hívott meg. Hogy bemutasson neki.
– Igazán? – kérdezte Ótáné kerekre tágult szemmel. – Nem is tudtam, hogy menyasszonyt választott magának.

– Ne túlozzunk.

– Most már értem. Először a menyasszonyjelölttel találkozott, aztán velem! Miért nem szólt? Ha tudtam volna... – arcát eltakarva zokogni kezdett.

– Hát számít a *sorrend*? A rossz mindenképpen rossz. A két dolog nem zárja ki egymást – buggyant ki belőle őszintén.

A következő pillanatban már Jukikót látta maga előtt. Jukiko éppen teát készít. Látja ezerdaru-mintás kendőjét.

Ótánéra nézett.

Nagyon csúnyának látta zokogástól rázkódó testét.

– De borzasztó!... De borzasztó!... Hogy tehettem... Bűnös vagyok... Igen. – Gömbölyű válla reszketett.

Megbánást nem érzett. Nem undorodott önmagától.

Nem tudja, miért feküdtek le. Az események olyan természetesen, maguktól értetődően következtek egymás után! Kikudzsi úgy érezte, Ótánének büntudata van, hogy elcsábította, pedig valószínűleg nem volt szándékában. Viszont Kikudzsi sem érezte magát elcsábítva. A nő közeledett feléje, és ő is a nő irányába, egyikük sem érzett semmi belső ellenállást. Nem nehezedett rájuk semmiféle morális fék.

Sétáltak, és betértek az egyik dombháti szálloda éttermébe, amely az Enkakudzsi templom másik oldalán helyezkedett el. Ótáné kifogyhatatlanul mesélt az apjáról, Kikudzsi úgy érezte, illendőbb volna elbúcsúzni már, de Ótáné ezt észre sem vette, és tovább mesélt, mindent el akart mondani Kikudzsinak az édesapjáról. Pedig valójában nagyon jólesett az asszony ragaszkodása, többször is átvillant benne a gondolat: apja igazán boldog lehetett.

Ez a ragaszkodás szinte körülfonta... És ha valami csacsiság történt, akkor erről ez a ragaszkodás tehetett. Kikudzsi elszalasztotta azt a pillanatot, amikor Ótánétól megszabadulhatott volna, s ehelyett kellemes lelki gyengéség fogta körül.

És mégis, lelkének legmélyebb pontján valami megmagyarázhatatlan keserűség maradt. Megpróbált szabadulni ettől, ezért elkezdett Csikakóról és Jukikóról beszélni.

Keserűsége azonban megmérgezte, egyre inkább utálatot kezdett érezni saját maga iránt.

– Felejsük el az egészet – szólalt meg hirtelen Ótáné. – Nem történt semmi rendkívüli.

– Hiszen maga folyton apámra gondolt – vetette oda a fiú...

– Úgy van! Csak az apjára emlékeztünk...

– Ó, istenem!

Az asszony fölemelkedett párnájáról. Könnyeitől és attól, hogy az arcán feküdt, szemhéja kivörösödött, még a szeme fehérje is zavaros lett. De kerekre tágult szemében Kikudzsi észrevette az iménti ellazult megbékélés könnyedségét.

– Én tehetek erről... hogy így beszél. Milyen rettenetes!

– Ne hazudjon! – kiáltotta Kikudzsi gorombán, és szétrántotta a nő mellén a kimonót. – Nem tudna felejteni, ha olyan rút bélyeget viselne a mellén.

Kikudzsi megdöbbsent saját szavaitól.

– Mit nézeget? Hagyjon. Már nem vagyok fiatal.

Felső ajkát felhúzta, mint egy vadállat és a nő mellére tapadt.

S a hullámok újból magasra csaptak.

Attól fogva Kikudzsi tudatából minden kiesett. Elaludt. Madárcsi-vitelésre ébredt.

Kinn a fák üde levelei párától nedvesen reszkettek a hajnali fényben.

Ez az álom mosta tisztára a lelkét.

Feje most gondolattalanul üres volt.

Ótáné hátat fordítva aludt. Mikor is távolodhatott el tőle? – töprengett fél könyökre támaszkodva, és belebámult az asszony árnyék takarta arcába.

5

Két héttel a teaszertartás után Ótáné lánya meglátogatta Kikudzsit. Kikudzsi szíve a torkában vert; hirtelen nem tudta mire vélni a látogatást, bement az ebédlőbe, és egy tányérra süteményt rakott. Talán az asszony is eljött? Nem mer bejönni, és most kinn várakozik?

Belépett a fogadószobába. Fumiko ült ott, ajkait összeszorította.

A lány felállt.

– Bocssásson meg, ha megvárakoztattam. – Megkerülte a lányt, és elhúzta a kerti üvegajtót.

Ahogy elment a lány mögött, megcsapta a fehér pünkösdi rózsá illata.

– Foglaljon helyet – szólott, s a lányt megelőzve leült.

Visszatért magabiztossága. Mert Ótánét látja a lányban?

– Tudom, hogy illetlenül viselkedem – kezdte a lány lehorgasztott fővel. – Nem lett volna szabad eljönni önhöz...

– Ugyan már! Örülök, hogy gond nélkül megtalálta a házam.

Kikudzsinak az jutott az eszébe, hogy a bombázáskor Fumiko hazakísérte az ő apját! Majdnem szóba is hozta, aztán mégis visszafogta magát. Csak egyre nézte a lányt.

Egyszerre melege lett, akár a nyáron, megrohanták Ótáné hullámai. Rágondolt: milyen kedvesen, szinte gondolkodás nélkül adta oda magát neki... És őt is békesség árasztotta el...

Éppen a békesség miatt most olyan könnyű volt Fumikóval.

Elmúlt belőle minden feszültség, a lány szemébe azonban nem tudott belenézni.

– Én... – kezdte Fumiko emelt fővel – anyám miatt jöttem.

Kikudzsinak elállt a lélegzete.

– Azt szerettem volna kérni – folytatta –, bocsásson meg neki.

– Mit bocsássak meg? – „Hát ez az asszony a múltkori dolgot elmondta a lányának?” – Ha arról van szó, akkor nekem kell bocsánatot kérnem.

– Bocsásson meg anyámnak az édesapja miatt is.

– Nem értem. Azért is apámnak kellene bocsánatot kérnie. De ő már halott, elveszítettem anyámat is.

– Érzésem szerint édesapja korai halálának is anyám az oka. Ezt már számon kértem anyámtól.

– Maga túloz. Nem kellene az anyját elszomorítania...

– Ha... ha anyám halhatott volna meg előbb! – Láthatóan zavarban volt.

Kikudzsi megértette: Fumiko *róluk* is beszél. Hogy megalázhatta ez, hogy bánkódhatott miatta!

– Nagyon kérem, bocsásson meg anyámnak! – hajtogatta kétségbeesetten.

– Érthetlent kíván. Nincs mit megbocsátanom, ellenkezőleg: nagyon hálás vagyok az édesanyjának.

– Értse meg, anyám a vétkes. Nem érdemel szánalmat. Kérem, bocsásson meg...

Kikudzsi megértette. Fumiko a megbocsátáson anyja elfelejtését érti, azt hogy hagyja békén, ne izgassa.

– Kérem, többet ne hívja fel!

A lány elpirult, mint aki a szégyene ellen harcol, fejét felemelte és egyenesen Kikudzsi arcába bámult. Szeme könnyes volt. De tiszta tekintetében a gyűlöletnek nyoma se látszott, csupán a néma könnyörgés áradt belőle.

– Mindent értek – szólalt meg Kikudzsi. – Bocsásson meg!

– Könyörgöm!

– Most már nemcsak az arcát, hanem hosszú fehér nyakát is pír lepte be, egészen fehér gallérjáig, amely kiemelte nyakának szépségét.

– Maga fölhívta anyámat, és találkoztunk beszéltek meg. Én beszéltem le. Ő elment volna, de én megragadtam, nem engedtem.

Valóban. Három nappal a bizonyos éjszaka után Kikudzsi felhívta Ótánét. Az asszony nagyon megörült neki. Megbeszélték, hogy találkoznak.

Hiába várta a kávéházban, az asszony nem ment el. Azóta nem is látták egymást.

– Azután nagyon megsajnáltam anyámat. De akkor nem voltam magamnál, csak azt akartam, hogy ne menjen el. Ő meg sírt. Azt mondta, ha nem engedsz el, akkor hívd fel te, és közöld vele, hogy nem megyek. Próbáltam telefonálni, de egy hang se jött ki a torkomon. Ő pedig folytatta a sírást. Hát ilyen az én anyám...

Egy darabig hallgattak, aztán Kikudzsi megkérdezte:

– Maga miért ment egyedül haza, még az anyja előtt? – mondta hosszas hallgatás után Kikudzsi.

– Szerettem volna, ha Mitani úr is megismeri. Hogy lássa, anyám voltaképpen nem rossz ember.

– Szerintem az édesanyja képtelen volna bármilyen gonoszságra.

Fumiko lesütötte a tekintetét.

Kikudzsi elnézte szép metszésű orrát, kedves, kerek, anyjától örökölt arcát.

– Én már régóta tudok a maga létezéséről. Mindig is szerettem volna „azzal a kislánnyal” elbeszélgetni apámról.

– Egy időben nekem is voltak ilyen gondolataim.

Kikudzsi már bánta az Ótánéval történeteket. Milyen zavartalanul beszélgethetnének most itt Fumikóval az apjáról. De érezte: éppen ez a kapcsolat teszi számára világossá Ótáné lényét, e kapcsolat árán értette meg apja és Ótáné viszonyát is. Nagyon különösnek találta.

Fumiko fölállt; Kikudzsi kikísérte a kerten át. A kapunál megálltak:

– Remélem – búcsúzott –, nemcsak apámról, de a maga édesanyjáról, nemes lelkéről valamikor még elbeszélgethetünk...

Lelke mélyén felelőtlen fecsegésnek tartotta, amit mondott. De abban a pillanatban valóban így érzett.

– Igen. Hallom, nemsokára megházasodik.

– Én?

– Maga. Anyámtól tudom. Inamura kisasszonyt veszi el.

– Ez nem igaz.

Elindultak. A kaputól lejtős út vezetett lefelé. A domb közepétől szerpentinén haladtak tovább, innen már nem látszott Kikudzsi háza, csak a kertjében ágaskodó fák csúcsa bukkant elő.

A lány szavairól eszébe jutott az ezerdaru-kendős lány.

Fumiko megállt. Elbúcsúzott.

Kikudzsi megindult visszafelé.

Erdei alkonyat

1

Csikako telefonhívása még az irodában érte Kikudzsit. – Egyenesen hazatart? – kérdezte.

– Még nem tudom – válaszolt bizonytalanul.

– Nagyon megkérem, siessen haza. Csupán az édesapja kedvéért. Édesapja az évnek mindig ezen a napján tartotta a teabemutatóját. Most már érte, miért kérem?

Kikucsi hallgatott. ...

– Jól hall engem? A teaszoba takarítása közben kedvem támadt vacsorát készíteni magának...

– Maga most honnan beszél?

– A lakásáról. Ne haragudjon, hogy ezt még nem is mondtam. Itt vagyok magánál. Fel kellett volna hívnom korábban, de tudtam, hogy úgy is visszautasítana. Nagyon kedves nekem ez a nap, nem bírtam volna ki otthon... Bocsásson meg, de kitakarítottam a teaszobát.

A teremben apja halála óta senki sem járt.

Anyja még csak be-bement, hogy elkuporogjon egy sarokban. Teáskannájában forró vizet vitt, hiszen a kályhába már nem gyújtottak be. Kikudzsi nem szerette, ha anyja ott ült. Most sajnálta anyját *akkori* gondolatai miatt.

Hányszor, de hányszor szeretett volna bemenni oda, hogy anyjával együtt legyen, de valamiért egyszer sem tette ezt meg.

Amíg apja élt, a teaszobában Csikako rendezett el mindent, anyja még a környékére sem ment.

Most pedig, mióta meghaltak a szülei, a teaszoba be volt zárva. Csak az öreg szolgáló, aki már ezer éve a házban lakott, szellőztette ki néhányszor az év folyamán.

– Mondja – folytatta Csikako rendületlenül –, mióta nem takarították a szobát? Hiába törülgettem a tatamit, a penészszag csak megmaradt. – Csikako pimaszkodva folytatta. – Amíg felmostam az jutott az eszembe, hogy főzök valamit. No persze, ha valami ilyen hirtelen jön, azt már nehéz visszacsinálni! Dehát magának itt nincs semmi ennivalója! Aztán mégis összevágtam valamit. Ezért kérem, hogy azonnal jöjjön haza.

– Hmm... Micsoda meglepetés.

– Egyedül talán unalmas volna. Vacsorára elhozhatná három-négy irodai kollégáját, hogy ne egyedül kelljen megülnie az ünnepet.

– Nem. A kollégáim nem szoktak teaszertartásra járni.

– Ugyan már! Nem baj, ha nem értenek hozzá. Csak szerényen leszünk! Jöjjenek el nyugodtan!

– Abból semmi se lesz – jegyezte meg Kikudzsi némi kárörvendéssel.

– Igen? Micsoda szégyen! Akkor hívjon mást. Meghívhatom Inamura kisasszonyt?

– Eszébe ne jusson! Ne szórakozzon!... – bosszankodott Kikudzsi.

– De miért? Tudja meg, Inamura úrék nagyon örülnének. Különben is találkoznia kell még egyszer Jukikóval. Kettesben jól elbeszélgethnének. Akkor most mindjárt fel is hívom! Ha pedig eljön...

– Könyörgöm, verje ki ezt a fejéből. Inkább haza sem megyek.

– No, ezt igazán nem lehet csak így telefonon... Mindenesetre siesen csak haza!

„Mindenesetre. Mi ez? Nekem semmi közöm az egészhez!”

Bosszankodott a vénlány erőszakos ötletén. Eszébe jutott az anyajegy, a melle. Szinte hallja Csikako söprűjének suhogását a teaszobában. Mínta a koponyáüregében söprögetne valaki, a koponyájában járna valaki körbe-körbe. Vizes törlőronggyal.

Utálattal gondolt erre a nőre, elviselhetetlen volt számára, hogy titokban besettenkedett a házába, és most ott takarít, lebzsel a konyhában.

Ha csak a teaszobát hozta volna rendbe, virágot tett volna a vázába, az nem lett volna baj. Apja kedvéért megbékélt volna. De hogy még ez is!...

A belsejét mardosó őrzöngésből hirtelen egy fényugár tört fel – Inamura Jukiko alakja.

Apja halála után Kikudzsi nem tartotta Csikakóval a kapcsolatot. Csak így alakult. Lehet, hogy most jó kifogás neki Jukiko, azt hiszi, így újból a ház barátai közé tartozhat.

Csikako mai viselkedésében volt valami humoros, ami lenéző mosolyt váltott ki, és ami ugyanakkor egyfajta tolokodásra is felhívta a figyelmet.

Kikudzsi óvatos lett, mert úgy érezte, megsebeztek. Ha nem ez történt volna, akkor nem így reagált volna Csikako pimaszkodó hívására. Összeszidta volna, úgy, ahogy kell. Most azonban úgy isten igazából nem mert haragudni, védtelenné tette a kapott seb. Kikudzsi egyáltalán nem sietett haza, arra gondolt, hogy Csikako talán megsejtette, mi a gyengéje, ezért vonult be új áldozata házába. Elment a Ginzára, és beült egy jól ismert, zsúfolt bárba. Könnyű szeszest italt rendelt. Töprengett: mit tudott meg Csikako Ótánéval történt szállodai kalandjáról? Vagy Csikako egyszerűen csak abban mesterkedik, hogy összeadja őt Inamura Jukikóval?

Sokáig a bárban sem volt maradása. Júrakucsó állomásnál felszállt a gyorsvasútra; a szerelvény sokáig vesztegelt a Tokió állomáson. A kocsiból a fasorra esett a tekintete: a vasúttól indult, s a császári palota külső árkáig tartott. Az aszfalt visszaverte a késő délutáni napfényt, fejfájást érzett. A járda széli lombok alól hús árnyék integetett. Egy lélek sem járt az időtlenné merevedett fák alatt. Gondolatban Jukikót látta: a fasor mélyén lépked, kezében lágyan himbálódzik az ezerdaru kendő. Nem is a lányt látta olyan kivehetően, hanem azt az ezerdaru kendőt!

Kikudzsi ettől egészen felfrissült. Amikor pedig arra gondolt: hátha a lány a házában várja, szíve hevesebben kezdett dobogni.

Otthon Csikako fogadta.

– Csak így egyedül? Senkit sem hozott magával? Talán jobb is. Jukiko már várja – mondta, és elvette a kalapját, táskáját. – Nem sietett haza, igaz?

Kikudzsi tartott attól, hogy megérzi rajta az italt.

– Másodszor is felhívtam magát az irodában. Mondták, már rég elment. Azóta igazán hazaérhetett volna!

– Maga aztán ráncba szedi az embert.

Csikako a lakószobáig követte, ott rásegítette házi köntösét. Kikudzsi a gardrób szobához ment. Egyedül öltötte magára kimonóját.

Csikako nem mozdult a helyéről, ott ült a szobában.

– Nahát, ezek a magányos férfiak! Milyen ügyesek!

Kikudzsi valamit morgott a az orra alatt.

– Ugye elege van az agglegény életből? Unalmas is, meg kényelmetlen. Itt az ideje, hogy véget vessen neki...

– Miért volna kényelmetlen?! megszoktam már, és valamit apámtól is megtanultam.

Csikako egy pillanatra Kikudzsira szegezte tekintetét, aztán elfordult.

Csikako Kikudzsi anyjának köntösét viselte. Az ujját alaposan felhajtotta, meztelen karja furcsán kandikált ki belőle, mintha különböző, egymáshoz nem illő darabokból állt volna össze: csuklója erős és csontos, a csuklótól a könyökéig kedvesen gömbölyded, a felsőkarja, főleg belül, petyhüdt, de mégis hurkakkal teli. Kikudzsi meg volt lepődve: azt hitte, erős, izmos karja van.

– A teaszobában lesz a legjobb. Persze először a vendégszobába ültettem le a lányt – szólalt meg Csikako száraz, hivatalos hangon.

– Nem tudom, megjavították a villanyvezetékét? Soha nem láttam, hogy a teaszobában égett volna a villany.

– Akkor gyertyát gyújtunk. Az még különlegesebb.

– Csak gyertyát ne! Kellemetlen...

Csikako összerezzen, mintha valami fontosat elfelejtett volna.

– Ja, igen! Mikor felhívtam Jukikót, azt kérdezte tőlem, hogy jöhet-e az édesanyjával. Természetesen azt feleltem, hogy jobb, ha nem az anyjával jön ... De amúgy Inamura asszonynak valami dolga volt, ezért úgy döntöttünk, hogy a lány egyedül jön.

– Ki az a mi? Maga döntött úgy! Egyedül szervezkedett! Vajon mire gondolhattak? Lehet hogy fel is háborodtak! Micsoda nevetlenség, valaki csak úgy felhívja őket és egyszerre megparancsolja, hogy jöjjenek vendégségbe!

– Lehet... De a lány itt van! És ha eljött, akkor nevetlenségről szó sem lehet.

– Miért?

– A lány az első hívásra eljött, ez azt jelenti, hogy a meghívás tetszik neki, vagyis érdeklődik maga iránt. Annak meg, hogy külsőre szokatlannak tűnik, nincs semmi jelentősége. Mind a ketten hálásak lesznek majd nekem, aszongya, ez a Kurimoto mit össze nem hozott! Ha két ember összebeszél, semmi jelentősége nincs annak, hogy ez hogyan történt. Tapasztalatból tudom...

Csikako magabiztosan szónokolt, mint aki azt akarja mondani: „Mit fortyogsz, keresztüllátok rajtad!”

– Már beszélt vele?

– Hát igen.

Csikako szinte remegett a türelmetlenségtől, Már-már tuszkolta volna be Kikudzsi, ne húzza tovább, hanem döntsön!

Kikudzsi a verandán át a vendégszobába sietett. Egy pillanatra megállt; igyekezett arcáról eltüntetni a bosszúság nyomait. A tetőre hatalmas gránátalmafa támaszkodott csomós ágaival. A fáról is Csikako anyajegye jutott eszébe. Ingatni kezdte fejét. A kert kövei még a lemenő nap utolsó, itt feledett sugarainak fényében fürödtek.

Szétárult a vendégszoba kertre nyíló tolóajtaja. Jukiko a kerti falnál üldögélt, s Kikudzsi látta: a tágas szoba homályos részeit Jukiko réveteg fénnel tölti be.

A szoba közepén alacsony, öblös vázában színes virágok. Észrevette Jukiko övét: az övön is a váza virágai díszlettek. A véletlen műve, a szándékosság gyanúja nélkül. Hiszen a hónaphoz illő virág: a lilium.

2

Másnap ismét esett az eső. Vasárnap volt.

Ebéd után Kikudzsi ernyőt hozatott a szolgálóval. Magához vette, és elindult a teaszoba felé. Össze kellett szedni az edényt, ami tegnapról maradt a teaszertartás után.

Meg aztán szeretett volna egy kicsit egyedül elüldögélni. Amikor Jukikóra gondolt, különös bánat lett úrrá rajta. Lehet, hogy még az illata is ott van a teaszobában.

A szolgáló váratlanul beszélni kezdett. Elmondta, előző nap Csikako megmutatta Jukikónak az egész házat. Elcsodálkozott, hisz csak a vendégszobában és a teaszobában látta a lányt.

Éjszaka nehezen tudott elaludni. Leküzdhetetlen vágy kergette a teaszobába, mely még őrizte Jukiko illatát. Talán ha elaludhatna! Egyre azt mondogatta magában: soha nem fogunk közelebb kerülni egymáshoz. És most a hír: Csikako körbevonszolta Jukikót a házban.

Belépett a teaszobába. Az egyik sarokban még ott voltak az előző napi teáscsészék. Tekintete a faliképre esett. Szótacu mester műve; az egyik legnagyobb klasszikus költőt ábrázolja vékony, alig kivehető tusvonalakkal. Jukiko megkérdezte, kit ábrázol.

– Nem tudom, ki lehet – válaszolta Kikudzsi. – Az ilyen képeken a régi költők mind egyformák.

– Munejuki, a költő – magyarázta Csikako. – A hiányzó vers valahogy úgy hangzik, hogy tavasszal még az örökzöld fenyő is frissebb, fényesebb. Apja nagyon kedvelte a festményt, s bár nem illett az évszakhoz, tavasszal mindig itt akasztotta ki.

– A stílusából nem derül ki, hogy ez Munejuki vagy Curajuki – jegyezte meg Kikudzsi.

Míg nézte a faliképet, ezeken gondolkozott. Úgy tűnt, hogy a képen nincsenek igazán jellegzetes vonalak... a festmény valamelyik festőiskolát képviseli, s néhány ecsetvonása titokzatos gazdagságot tükröz, a tavasz gazdagságát.

A kép, a vers és a liliom Jukikót juttatta eszébe.

Később a szolgáló bevitte a vízfóraló kannát a faszénparázzsal. Kikudzsi a tűzhelyhez telepedett, s a tűzrakás szabályait semmibe véve, szítani kezdte a parazsat.

Már kisiú korában megszokta apja teatársaságát, de soha nem támadt kedve bemenni a szertartásra. Apja sem erőltette. Most, hogy fölforrt a víz, félretolta a kanna fedelét, és önfeledt gondolkodásba merült. Hosszan nézett maga elé.

A szobában kissé penészszag terjengett. A tatami is nedves volt. Az Inamura kisasszonynak oly eleven háttérrel adó falak már a homályba veszve meredeztek.

Tegnap úgy érezte, Jukiko inkább európai bútorzathoz, viselethez szokott, s itt, a teaszoba falai között, kényelmetlenül érzi magát. Menetetőzni kezdett:

– Ne haragudjon Csikako alkalmatlankodása miatt. Ő találta ki.

– Hallottam – mondta Jukiko –, édesapja ezen a napon szokta egybehívni teatársaságát.

– Valóban. Én már megfeledkeztem erről. Nem is gondoltam rá.

– Talán előzetes megfontolás alapján hívott meg a tanárnőm éppen erre a napra. Mostanában pedig eléggé elhanyagoltam az óráit.

– Nem hinném. Ma reggel gondolhatta ki az egészet. Aztán eljött takarítani, rendbe tenni a termet. Kedves Inamura kisasszony, sokkal jobban örültem volna, ha Csikako kisasszony közvetítése nélkül találkozunk.

– Hogy érti ezt? – csodálkozott Jukiko. – Hiszen a tanárnő nélkül nem tudtunk volna megismerkedni.

Kikudzsi elkapta a lány kissé értetlen, izgatottan vibráló tekintetét. Vagy mindezt csak képzelte talán?...

Vajon Jukiko hogyan értelmezi azt, hogy ő csak úgy Csikakónak hívja a tanárnőt, anélkül, hogy az udvarias «szan» megszólítást használná? Tudja-e, hogy Csikako valamikor apja szeretője volt?

– Csikakóval kapcsolatban nincsenek különösebben kellemes emlékeim – jegyezte meg Kikudzsi, attól tartott, hogy hangja megremeg.
– Nem szeretném, ha ez a nő a sorsomba avatkozna. És mégis, hálás vagyok neki, hogy önnel megismertetett. Jó volna megfedkezni erről.

Ekkor Csikako maga is odatelepedett az asztalkához. Itt elakadt a beszélgetés.

– Ideülök magukhoz, engedelmükkel.

Csikako lehuppant a tatamira, válla elgyöngült, mintha az előbbi gondoskodás, főzés súlya nehézséget okozott volna. Látványosat sóhajtott, majd éles pillantását Jukikóra szegezte.

– Kikudzsi-szan, ma csak egy vendége van, de az édesapja nagyon örült volna ennek a vendégnek.

Aztán szokásos tapintatlanságával a teaszoba régi állapotáról kezdett beszélni. A teremről és volt gazdájáról. Hogyan ápolta, hogyan használta a szobát. Csikako hangjából kiérződött, hogy valamiképpen eredményesnek tartja a lánykérést.

Amikor Jukikót az előszobáig kísérték, Csikako ezt mondta:

– Kikudzsi úr, most már magán a látogatás sora. El kell mennie Inamuráékhoz. Talán az időpontot...

Jukiko némán bólintott. Mintha mondani akart volna valamit. A szemérem ösztönös tartózkodása borzongott át rajta. Kikudzsira váratlan vonzó hatást tett.

Mintha most először érezte volna Jukikót hús-vér lénynek. De a köztük levő sötét, gyűlöletes függönyt ennek ellenére sem tudta föllebbenteni. Még ma sem.

Nemcsak a kettejüket egymáshoz kergető Csikakóban, magában is érzett valami szennyeset.

Mintha apját látná. Apja éppen Csikako anyajegyfoltos mellét csókolja. Aztán önkéntelenül önmagát látja apja helyében.

Jukikót nem zavarja Csikako jelenléte. Kikudzsit ingerli, félszeg, bizonytalan lesz tőle. Igyekszik is mutatni haragját és fönntartani a látszatot: Csikako, aki ilyesmire felhasználható, akarja ráerőszakolni a házasságot.

Félt, Jukiko átlátja helyzetét. Ráadásul kisebbségi érzése is elfogta.

Miután elfogyasztották az ételt és Csikako kiment teát csinálni, öngigazolásképpen Kikudzsi ezt mondta:

– Hát Csikako nélkül semmire sem jutunk, ő maga a sors... de úgy tűnik, mi ketten másképp fogjuk fel ezt a sorsot.

Kikudzsinak az jutott az eszébe, hogy amikor apja meghalt, gyakran bezárkózott a teaszobába. Mindig szomorú volt emiatt. Előtte meg az apja volt sokszor bent egyedül. Most meg ő jött ide, s itt ült magányosan. Úgy látszik, ilyen ez a hely: gondolatokra, önvizsgálatra buzdít. Eső verdeste a leveleket.

Egyszer csak egészen más hangokat is hallott: esőkoppanásokat egy ernyőn.

A szolgáló a tolóajtó előtt várakozott:

– Otáék jöttek.

– Otáék? A kisasszony?

– Nem, Ótáné van itt. Olyan összetört, mintha súlyos beteg volna.

Az özvegy esernyő nélkül tette meg a kerti utat a teapavilonig, az ernyőt letette az előszobában.

Arca vizesen csillogott. Az esőtől? Nem. Könnyes volt az arca. Arcát könnypatakok áztatták.

– Ó, mi történt magával? – lépett az asszonyhoz Kikudzsi, első meglepetéséből felocsúdva.

Az asszony leült a verandára. Két kézzel kellett megtámaszkodnia, hogy Kikudzsi felé fordulhasson.

Kis víztócsák keletkeztek a padlón.

Könnyeinek árja végigfolyt az arcán, Kikudzsi arra gondolt: talán mégis az eső?

Ótáné nem vette le a tekintetét róla; talán ez tartotta vissza az özszeroskadástól. Arca beesett, szeme alatt két sötét árok, tekintetében gyötrő fájdalom, ami azonban nem tudta eltüntetni szeme csodálatos sugárzását.

– Bocsásson meg. Nem tudtam elviselni a hiányát.

Hangja kellemesen csengett, arcából, de egész alakjából kedvesség sugárzott.

Ha ez a kedvesség nem lett volna, akkor talán Kikudzsi is feltört volna a sírás, Ótáné annyira elkínzott volt. A férfi éles szúrást érzett a szívében, aztán a szúrás lassan múlni kezdett. Pontosan tudta, miért szenved úgy ez az asszony. Kínjait ő okozta, hiszen a férfi volt a vigasza, most pedig elhozta neki a fájdalmát, de ugyanakkor kedvességével tompította azt.

– Jöjjön beljebb. Megázik...

Kikudzsi hátulról átölelte, karjával hóna alá nyúlt, majd kezével megragadta a mellét és betuszkolta a szobába. Leroohanása valahogy kegyetlen volt. Ótáné megpróbált talpra állni.

– Engedjen el! Ugye milyen könnyű vagyok?

– Igen, nagyon könnyű.

– Olyan könnyű lettem... Lefogytam az utóbbi időben...

Amikor az asszonyt elengedte, maga is elcsodálkozott, hogy tudta így megragadni és felemelni...

– A kedves lánya, Fumiko nem fog izgulni?

– Fumiko?...

Hangjából arra következtetett, hogy Fumiko is itt van valahol a közelben.

– Ő is eljött?

– Nem is tudja, hogy itt vagyok. Egyedül jöttem, éppen elment valahová. Beteg vagyok, nem gyanakodhatott, hogy egyedül kijönnék az esőbe. Aggódik értem, éjjel-nappal mellettem van. Mintha az aggodás az eszét vette volna. Nemrég egy éjszaka megkérdezte, miért nincs testvére. Hogy szülnöm kellett volna, Mitani úrnak is... Ezt mondta. Megértem a gondolatait, érzéseit. És ide kellett jönnöm. Átok ül rajtam.

Ótáné nem vette le a szemét róla.

– Nem tudom, lehet, hogy utánam jön... Ma elment valahova, biztos arra gondolt, hogy ilyen esőben nem jövök ki az utcára... De mégis, elszaladtam...

– Azt hitte, az eső marasztalni fogja?

– Igen! azt hiszi, teljesen legyengültem, és ilyen nagy esőben nem megyek el.

Kikudzsi szórakozottan bólintott.

– Ugye a napokban eljött ide...

– Igen, eljött. Állandóan arra kért, hogy bocsássak meg magának, én meg azt se tudtam, mit feleljek.

– Értem... Ezért jöttem el önhöz... Ez borzalmas!

– Nem szabad így beszélnie! Én végtelenül hálás vagyok magának – tiltakozott Kikudzsi.

– Köszönöm, már az is elég lett volna... pedig hogy kínlódom, én tehetek róla.

– Miért? Hiszen maga szabad. Talán holt apám lelke köti?

Ótáné kifejezéstelen arccal bámult rá – utolsó mondatát talán nem is hallotta.

– Felejtsük el a történeteket... el kell felejteni! Nem is értem, miért dühített föl annyira Kurimoto Csikako telefonja.

– Mit beszél? Kurimoto felhívta magát?

– Fel. Ma reggel. Közölte, ma jegyzi el Inamura Jukikót. De mi-nek kellett ezt nekem bejelenteni? – Ótáné zokogott, aztán váratlanul mosolyogni kezdett. Nem sírás-nevetés volt ez, hanem valamilyen ártatlan, gyermeki derű.

– Ez nem igaz. Eddig még nem jutottunk. Maga bizonyára találkozott Csikakóval, és talán felingerelte valamivel?

– *Azóta* nem beszéltem vele. Attól tartok, ő úgyis mindent megérez, megtud... Sajnos, kiabálhattam a telefonba. Magamon kívül voltam, az ájulás határán. Azt mondta, ne ágáljak a maga dolgában. De hogy lehet ilyen egyáltalán gondolni? Nem tehetek róla, én úgy félek tőle! – Az asszonynak még a válla is reszketett; indulatában eltorzult a szája. Életkorának jegyei kiütköztek rajta.

Kikudzsi fölállt, és az asszonyhoz lépett. Kinyújtotta karját, magá-hoz húzta reszkető vállát.

– Félek, nagyon félek – kapaszkodott kezébe Ótáné. Tekintetében iszonyat tükröződött. Hirtelen közömbös dolgokról kezdett beszélni: – Ez a teaszoba?

– Igen. – jegyezte meg bizonytalanul Kikudzsi, miközben úgy érezte, nem érti az asszony szavainak értelmét.

– Milyen szép szoba!

Vajon ki juthatott az eszébe? A férje, aki olyan gyakran fordult meg itt, vagy Kikudzsi apja?

– Most van itt először?

– Igen.

– Mit néz?

– Semmi különöset.

– Ez Muneszuke festménye ehhez a vershez...

Ótáné bólintott, és erőtlenül lehorgasztotta a fejét.

– Tényleg nem járt itt egyszer sem?

– Nem, soha. Csak amikor az édesapját fölraotalozták – mondta elcsukló hangon.

– Véletlenül van forró víz. Készítene egy teát? Magának is jót tenne.

Ótáné megingott és felállt.

– Rendben van. Megengedi?

Kikudzsi elővette a csészéket. Tegnap Jukikóval ugyanezeket használta...

Ótáné ügyetlenül állt a kis teaforraló előtt, ügyetlenül forgatta a kis merőkanalat. Egy könnycseppje a kannára hullt.

– Ezt a forró vizes kannát is tőlünk vette az édesapja.

– Igen? Nem is tudtam – felelte Kikudzsi.

Tehát a kanna a megboldogult Óta úr tulajdona volt. És akkor... Kikudzsit ez nem kavarta fel. Még az sem, hogy ilyen nyíltan beszélt róla Ótáné.

Amint elkészült a tea, Ótáné így szólt:

– Segítsen... nem tudom odavinni... Jöjjön ide.

Kikudzsi a kannához lépett.

A teát a kanna mellett itták meg.

Az asszony eszméletlenül roskadt az ölébe.

Kikudzsi átölelte a vállát.

Lélegzete egyre szaggatottabb lett. Kikudzsi úgy érezte, az asszony olyan karcsú, mint egy kisgyerek.

3

– Asszonyom!

Durván megrázta az asszonyt. Keze megragadta az asszony nyakát, mintha meg akarná fojtani. Kikudzsi észrevette, hogy most jobban kiugranak a nő kulcscsontjai, mint a múltkor.

– Mondja meg őszintén, ma nem az apámmal téveszt engem össze?

– Rettenetes. Erről ne is beszéljünk – suttogta Ótáné. – Erről ne beszéljünk.

Hangja nagyon-nagyon messziről hallatszott.

Kikudzsi kérdése talán nem is az asszonymak szólt, hanem a lelke mélyén szárnyát bontogató nyugtalanságnak.

Merőben idegen világba vezette ez az asszony. Ahol már elmosódik a határ apja és ő között. Ótáné már nem számít asszonymak: az *Asszony*, az asszonyok jelképe, az idők kezdetétől az idők végezetéig.

– Hallgasson! Szánjon meg engem! Ez rettenetes! Micsoda bűnt követtem el!

Ótáné szeméből ömlött a könnyek fényes árja.

– Ó, milyen jó volna most meghalni! Ha most meghalhatnék! Azt hittem, az előző mozdulatával meg akart fojtani. Miért nem fojt meg?

– Megőrült? Mondogatja, és még kedvem támad...

- Valóban? Nagyon köszönöm. – És előrenyújtotta karcsú nyakát.
- Mivel így lefogytam, könnyű megfojtani.
- Nem halhat meg, hiszen magának van egy lánya.
- Ugyan. Beteg vagyok, úgysem élhetnék soká. Fumikót magára bízom.
- Ha Fumiko is olyan volna, mint maga.
- Az asszony szeme tágra nyílt.
- Kikudzsi megrémült saját szavaitól. Eltávolodtak egymástól.
- Vajon mit érzett ezek után Ótáné?
- Figyeljen, hogy ver a szívem! Borzalmasan... Nem sok maradt már nekem hátra... – fogta a férfi kezét és a mellére helyezte.
- Lehet, hogy attól vert ilyen gyorsan a szíve, amit a férfi mondott?
- Mondja, Kikudzsi, maga hány éves?
- Kikudzsi nem szólt egy szót sem. ...
- Még harminc sem lehet. Milyen bűnös vagyok! Rettenetes, én már magam sem értem... – szólt, fél könyökére támaszkodva.
- Kikudzsi felült.
- Meg kell értenie – folytatta az asszony. – Nem azért jöttem, hogy Jukikóval való kapcsolatát beszennyezzem... a házassága előtt. Ami történt, az elmúlt.
- Nem döntöttem Jukikót illetően. Maga most tisztára mosta a múltamat.
- Azt gondolja?
- Jukikót Kurimoto Csikako találta ki. Ő is barátnője volt az apámnak. A tegnappal mérgezi a máj. Maga apám utolsó barátnője, és hiszem: apám boldog volt magával.
- Siessenek Jukikóval a házassággal.
- Ez az én dolgom.
- Az asszony üres tekintettel nézett Kikudzsira. Elsápadt, homlokához kapott. – Szédülök.
- Kikudzsit elfogta a félelem, hogy az asszony hogyan jut majd haza, ezért bérkocsit rendelt.
- Kikudzsi hazáig kísérte.
- Nem szállt ki.
- Megérintette – utoljára – az asszony jeges ujjait.
- Hajnali kettőkor csörgött a telefon. Fumiko hívta:
- Mitani úrral beszélék? Anyám az imént... meghalt.
- Mit mond? Mi történt az édesanyjával?
- Meghalt. Szívroham érte. Mostanában sok altatót szedett.

Kikudzsi torka elszorult.

– Mitani úr, szeretnék magától kérni valamit. Ha van orvos ismerőse, hozza magával.

– Orvost? Vigyek orvost? Azonnal. – Mintha csak most értett volna meg valamit. – Igen. Megyünk.

Kikudzsi megdöbbsent. Az lehet, hogy Fumiko nem hívott orvost? Aztán rögtön megértette. Ótáné öngyilkos lett. Fumiko megpróbálja eltitkolni, csak ezért hívta fel. Ezért is beszélt ilyen hivatalos hangon.

Leült a telefon melletti székre. Szemét lehunyta.

Miután kiléptek a kamakurai szállodából, vonatra szálltak. Hazafelé a vonatból látta az alábukó napot.

A nap az ikegami Honmon-templom erdeje fölött lebegett. Ébenszín erdő a vörös ég alatt.

A hanyatló nap fölött ezer fehér daru repült ki Jukiko ezerdarus kendőjéből egyenesen az ő zárt szemhéja mögé.

***

Az anya rúzsoltja

1

Kikudzsi fogat mosott, és visszament a lakószobába.

A szolgáló éppen hajnalkát ültetett a dísztökből vájt virágtartóba. Odaszólt neki:

– Ma felkelek.

Visszabújt az ágyba.

– Ma felkelek, de csak majd később – mondta Kikudzsi.

A hátára feküdt, fejét a párnára helyezte, onnan nézte a virágot a dísztök-cserépből, amely a házi oltárról lógott. A szolgáló a másik szoba felé tartott, amikor megkérdezte:

– Ma már bemegy a munkahelyére?

Már negyedik-ötödik napja nyomta az ágyat, nagyon fáj a feje. Megfázott, dolgozni se ment.

– Ezt a hajnalkát hol találta? – kérdezte, mikor a lány felakasztotta a feje fölé az elrendezett virágtartót.

– A hátsó kertben. Egy bokorra kúszott fel.

A véletlen sodorhatta oda. Egyetlen szál közönséges égszínkék virág, finom, gyöngye indája van. A régi, bordó lakkozású dísztökből kihajló virág friss, vidám hangulatot árasztott.

A jó öreg cseléd, aki már az apja idejében is itt szolgált, idővel nagyon találékony lett.

A kis edényen ott díszlett a majd háromszáz éves Szótan porcelán védjegye, ezzel a dísszel kevés teaszoba dicsekedhetett. Se Kikudzsi, se a cseléd nem volt különösebben műértő, de a férfinak tetszett ez az egyetlen szál virág.

Kikudzsi nem értett ahhoz, hogyan kell a virágot kiválasztani a teaceremóniához, bizonyára a szolgáló sem tudta, de a férfi úgy érezte, hogy a hajnalka nagyon illik a reggeli teaszertartáshoz.

Kikudzsi a virágra nézett, és arra gondolt, hogy csupán egy napja ültették a kis hajnalkát a háromszáz éves dísztökbé... Lehet, hogy ebben a kombinációban rejlik az igazi harmónia? Lehet, hogy ez sokkal pompásabb, mintha az ugyancsak háromszáz éves japán sino-mázás kancsóban helyeznének el európai kerti virágokat...

Valamiért nagyon izgatta: vajon hány órát fog kibírni a hajnalka?

A reggelinél Kikudzsi megkérdezte a szolgálot:

– Hogy jutott eszébe dísztökbé ültetni a hajnalkát? Csak nem apám-tól látta?

– Nem. Én találtam ki. Gondoltam, ez is, az is indás növény.

– Azért, mert indás növények? – ezen meglepődött. A reggeli újságot böngészte. Elmosolyodott. Kinek jut eszébe ilyen szempontból összehasonlítani két dolgot?

A reggeli után megpróbált újságot olvasni, de visszatért a fejfájása, a tatamira feküdt le, az ebédlőben.

Fumiko virágvázában használta ezt az értékes, több száz éves edényt. Fehér rózsa, rózsaszín szegfű. Ezeket a virágokat küldte Ótáné halálának tizenhetedik napjára.

Az edénnyel hazatartó Kikudzsi magának is megvette ezeket a virágokat. Egyszer használta csak a vázát, később már nem merte. Az edény közelében heves szívdobogást érzett.

Érthetetlen módon minden középkorúnak látszó asszony után megfordult az utcán. – „Mint egy gyilkos” – mondogatta elkeseredve. Utólag vette észre, hogy ez a nő egyáltalán nem hasonlított Ótánéra, csak a csípője vonala volt olyan, mint az övé. Kavargó indulatokat érzett; édes ízek keveredtek benne iszonyú ijedtséggel. Fölébredt. „Ki és

mi az, ami a bűn felé sodor?” De választ nem kapott. Órült kívánság hajtotta: találkozni akart *vele*.

Visszatette az edényt, és lefeküdt.

Szórakozottan a kertet bámulta.

Kinn morajlani kezdett az ég.

A dörgés távolról, de egyre közeledve hallatszott.

Villámok cikáztak a kert fái közt.

Az eső eleredt, de már távolodott a dörgés. Zuhogott, porfelhőket emelt az ösvényről.

Fölkelt. Fumikónak telefonált.

– Óta kisasszony már nincs itt.

– Nincs ott? Nem értem... – csodálkozott.

– Elköltözött.

Megmondták új címét, telefonját.

Fölhívta.

Meglepte, hogy Fumiko hangja vidám volt:

– Bocsássa meg, hogy váraкоztattam.

– Mitani vagyok. Hiába kerestem a lakásán. Miért nem értesített?

– Ne haragudjon. Olyan hirtelen történt minden. Itt lakom, egy barátnőm családjánál.

Hangja elakadt és aztán nem szólt egy szót sem, éppen úgy, ahogy az anyja szokott beszélni.

– Szóval eladta a házat...

– Sokat töprengtem, értesítsem-e magát. Aztán döntöttem: jobb, ha nem értesítem. Volt is miatta lelkiismeret-furdalásom...

– Rosszul tette.

– Azt hiszi?

Szava tiszta forrásvízként áramlott át Kikudzsin.

– Ha csak megpillantom a sino-mázás edényt, maga máris hiányzik...

– Igazán? Van még egy sinóm, egy lapos csésze. Odaadhattam volna az edénnyel együtt, de azt anyám mindennap használta. Azt hiszem, a szélén rajta hagyta a rúzsnyomát.

– Micsoda?... A rúzsfoltját?

– Anyám így mondta...

– Hogy lehet az? A rúzsnyoma rajta maradt a kerámián?

– Dehogy! Nem erről van szó... A csésze vöröses árnyalatú. Anyám azt mondta, hogy a rúzsától lett ilyen a színe. Újból megnézegettem a csészét, most már anyám nélkül. A szélén valóban van egy furcsa folt, ott valamivel sötétebb a színe...

Hogy lehet az, hogy Fumiko ilyen közönyösen tud erről beszélni?! Kikudzsi most már hallani sem akart a dologról, nemhogy a társalgást folytatni.

– Maguknál is zuhog az eső? – Kikudzsi más hangot ütött meg.

– Igen. Felhőszakadás van. Nagyon félek a mennydörgéstől.

– Nemsokára eláll. Ha kiderül, látogasson meg.

– Köszönöm. Csak akkorra tervezem a látogatást, amikor már dolgozom. Tudja, szeretnék elhelyezkedni. De most úgy megörültem a hívásának, hogy rögtön indulok, mihelyt kiderül.

A vihar elálltával Kikudzsi elrakatta a szolgálóval az ágát.

Csodálkozott magán: fölhívta Fumikót!

Csodálkozott: nem érez büntudatot Ótáné miatt.

Megtéveszti a lánya hangja? Ótáné feltámadt?

Lassan borotválkozott. Kihajolt a fürdőszoba ablakából: a szappant az esőtől csillogó leveleken nedvesítette be. Játszott.

Kora délután kinyitotta az ajtót. Hallotta, jön valaki.

Fumikót várta.

Az ajtóban azoban Csikako állt.

– Ó, csak maga – szaladt ki a száján.

– Itt a nyár, Mitani úr. Eljöttem, hogy megnézzem, mi újság magával – üdvözölte Kurimoto Csikako.

– Betegeskedtem.

– Ó, nagyon sajnálom. Sápadt is az arca.

Kikudzsi csodálkozott a tévedésen: Csikako japán fapapucsos lép-teit összetéveszti Fumikóéival! Pedig Fumiko csak európai viseletben érkezhét.

– Nagyon megfiatalodott – kezdte. – Fogorvosnál is járt?

– Jártam. Az ilyesmit az esős évszakban kell elintézni. Egy kicsit túl fehérre sikerült, de ne aggódjon, elveszti a színét...

Beléptek a lakószobába, ahol nemrég még Kikudzsi feküdt. Csikako a házi oltár irányába nézett.

– Nincs itt semmi. Minden tiszta és üres – jegyezte meg Kikudzsi.

– Így van. Üres. Mit lehet tenni, ha folyton esik az eső. De azért egy szál virágot... – fordult felé Csikako. – Hova tette Ótáék sinóját?

Kikudzsi nem válaszolt.

– Nem volna jobb visszaadni?

– Ez az én dolgom.

– Nem egészen.

– Legalábbis: magára ez nem tartozik.

– Nem egészen, Kikudzsi úr! – nevetett Csikako. Megvillantak hófehér műfogai. – Azért jöttem, hogy rendbe szedjem magát. – Hirtelen mozdulattal, mint a varázsló, széttárta karját. – És, hogy kiűzzem a ház gonosz szellemeit.

– Ugyan. Ne ijesztgessen.

– Szeretnék magával nyíltan beszélni. Mint jó barátja, mint házasságát közvetítő barát.

– Ha Inamura kisasszonyra gondol, köszönöm a lehetőséget, de nem élnék vele.

– Ne legyen ilyen indulatos! A házasságtól még nem kell visszariadnia, mert kifogása van ellenem. Mert, ugyebár, mi a közvetítő? Híd, melyen csak át kell sétálni. Nyugodtan megtaposhatjuk, leszakíthatjuk. Ilyen dologban az édesapja soha nem utasította el szolgálataimat.

Kikudzsi arca megrándult.

– Higgyen nekem – és Csikako szögletes válla egyre hegyesebb lett. – Ez így volt. Én nem jelentettem neki annyit, mint Ótáné. Őszintén szólva: az édesapjával való viszonyom még csak flörtnek sem nevezhető. Mire megértettem, már vége is volt – mondta lesütött tekintettel. – De nem méltatlankodtam, örültem, hogy segíthettem. Egy férfinak sokkal könnyebb elfogadnia egy olyan nőnek a segítségét, akivel közös titka van. Hisz nekem? Én az édesapjának köszönhetem józan eszemet, tárgyilagosságomat.

– Hm.

– Ezért mondom hát, támaszkodjon csak bátran az én tárgyilagosságomra – húzta ki övéből legyezőjét.

A maga módján igaza lehet, gondolta Kikudzsi. Egyszerre csak úgy áradt a gondtalanság Csikakóból.

– Az érzéki emberek nehezen lehetnek józanul tárgyilagosak.

– Azt mondja ezzel, hogy a józan ész semleges?

– Gúnyolódik? A józan mértéktartás egyaránt áthatol a férfi és a nő lelkivilágán. Gondolja csak el, Ótáné a maga nagylelkűségére számítva halt meg. Hogy halála után gondjaiba veszi a lányát.

– Ostobaság!

– Sokat törtem a fejem, míg megértettem Ótánét. A halálával akar maga és Inamura kisasszony közé férközni, beleszólni az eljegyzésbe. Az ő halála nem tekinthető egyszerű, közönséges halálnak.

– Hajmeresztő elképzelései vannak – jegyezte meg Kikudzsi, de mintha az ő testében is villámfény cikázott volna át.

– Kikudzsi úr, említette Ótánénak az Inamura kisasszonnyal való dolgot?

Kikudzsi pontosan értette, mit mondott, de most meglepett arcot vágott.

– Én? Hogy gondolja! Hát nem maga hívta fel Ótánét azzal, hogy megtartottuk az eljegyzést?

– Ez igaz. De Kikudzsi úr honnan tud erről a telefonról? Csak nem szaladt magához sírdogálni az az asszony?

Kikudzsit váratlanul érintette a kérdés.

Hosszú hallgatás következett.

– Szóval idejött. Jó helyen tapogattam. Már a hangja elárulta, hogy majd elájul!

– Tehát vegye úgy, hogy maga ölte meg Ótánét.

– Szeretné, ugye, ha így volna? Jó. Úgy könnyebb magának. Az én feladatom mindig a gonosz, a kegyetlen szerepe. Az is marad. Az édesapja azt értékelte bennem, hogy amikor kellett, kitűnően eljátszottam ezt a szerepet. Ma is ebben a szerepemben jöttem magához. Nem az édesapja emléke miatt, csak úgy, magától...

Kikudzsi úgy érezte, hogy ebből a nőből csak úgy árad a gyűlölet és az elviselhetetlen, krónikus irigység. Csikako azonban teljesen nyugodt hangon folytatta:

– Magának csak a homlokát kell összeráncolnia: micsoda kellemtlen nőszemély! Ezalatt nekem cselekednem kell, ki kell űznöm az asszonyi rontást, hogy egy jó házasság jöhessen létre.

– Már mondtam: eleve lemondok erről a jó házasságról.

– Ide hallgasson – suttogott Csikako higgadtan. – Ótáné szándéka világos: a halála után Kikudzsi úr feleségül veszi a lányát. Bevallom: naivságához csak lelki tisztasága mérhető. Imádta az édesapját; tűzön-vízen át mindent megtett volna érte. Ugyanilyen naivsággal, álmatag fejjel akarta megalapozni a lánya jövőjét is. De ha tárgyilagosan nézzük: nagy baj ez, átok magára nézve, ördögi háló...

Kikudzsi a nő arcába meredt.

Mégis ő fordította el tekintetét elsőnek. Csak saját határozatlanságát hibáztathatja. De mi készíti ezt a nőt ilyen fondorlatokra? Ótánénak valóban szándékában állt volna feleségül vetetni vele a lányát? Hihetetlen. Ezt még most sem hiheti. Ez a gondolat csakis Csikako irigységének a szüleménye! Iszonyatos elképzelés, mint amilyen iszonyatos az az anyajegy ott a mellén.

És mégis, Csikako szavai mint a villám, a mellébe hatoltak.

A lelke mélyén félni kezdett.

Félt a gondolataitól: tudat alatt benne soha nem villant meg ez az elképzelés? Előfordult már, hogy a férfi érzelmei az anyáról egy idő után átszálltak a lányára... De Kikudzsit még elkábította Ótáné ölelése, hogy is tudott volna a lányával szórakozni? És mégis, ez a lány vonzza, testének minden porcikája, anélkül hogy észrevenné.

Az Ótánéval megismerkedő Kikudzsi már nem azonos a mai Kikudzsival.

Ez a gondolat álomba ringatta, megbénította.

Belépett a szolgáló:

– Óta kisasszony van itt.

– Azonnal megyek – mondta Kikudzsi, és fölállt.

2

Fumiko kecsesen hajolt meg Kikudzsi előtt, így köszöntötte. Ebben a pillanatban jól látszott a finom ívű fehér nyaka. Kulcscontjánál, ahol a nyaka végződött és ahol a melle kezdődött, a gödröcskében sötét árnyék tűnt fel.

Honnan a színeknek ez a villódzása?

A fény játszik a színekkel?

Az álmatlanság színei ezek?

– Kurimoto megelőzte magát – köszönt Kikudzsi.

Elég volt rápillantania, és Csikako már nem látszott olyan elviselhetetlennek.

Fumiko bólintott:

– Megismertem a tanárnőm napernyőjét. – Az előtér sarkába nézett, ahol egy hosszú nyelű, szürke ernyő volt beállítva.

– Lehet, hogy kellemetlen önnek? Ha várna egy kicsit a teaszobában... Nemsokára megy.

Kikudzsi csodálkozott, miért is nem küldte már el Csikakót. Hiszen tudta, hogy Fumiko jön!

– Miattam nem kell elmennie.

– Akkor fáradjon be.

Fumiko elfogulatlanul üdvözölte tanárnőjét. Megköszönte a részvétnyilvánítást.

Csikako még hegyesebbre húzta bal vállát és hátradőlt. Mint tanár a tanítványára, úgy nézett Fumikóra:

– Végtelenül sajnálom... Édesanyja olyan kedves, olyan gyöngéd lelkű volt. Ma már egyre ritkábban találkozunk ilyen gyöngéd, sebezhető asszonyokkal, a lelkük nehezen bírja. Hiába, a legszebb, a leggyöngébb virágok törnek le leghamarabb.

– Azért ő nem volt olyan gyenge...

– Hogy fájhatott neki, hogy magát itt hagyja egyedül...

Fumiko lesütötte a szemét, duzzadt ajkait összeszorította.

– Nagyon magányos lehet, Fumiko. Talán felújíthatnánk a teaórákat.

– Köszönöm.

– Ez biztosan elszórakoztatná.

– Sajnos, ilyen fényűzést már nem engedhetek meg magamnak.

– Ne beszéljen butaságokat. Ma azért jöttem, hogy a nagy esőzés után kiszellőztessük kissé a termet. Talán Fumikót is áthívhatnánk – nézett Kikudzsira.

– Miattam ne tessék.

– Dehogynem. És ebből az alkalomból talán használhatnánk az édesanyjától kapott drága sino-edényt...

Némán nézett Csikakóra.

–... és hadd idézzük fel édesanyja kedves emlékét!

– A szertartásteremben nem szeretnék sírni.

– Nem kell a könnyeket szégyellni. Nemsokára új asszony jön ehhez a házhoz, aztán már nekem is nehezebb lesz bejutnom a teaszobába. Pedig igen erős szálak fűznek ide. – Elmosolyodott, azután hivatalos hangon folytatta: – Inamura Jukiko kisasszonyra gondolok.

Fumiko kifejezéstelen arccal bólintott.

Kerek, anyja vonásait idéző kis arca átélt szenvedésekről árulkodott.

– Ne tömje tele a vendégem fejét jelentéktelen históriákkal – figyelmeztette Kikudzsi.

– Minél szentebb ügyről van szó, annál több akadály állja az útját. Így mondják. Kedves Fumiko – fordult a lányhoz –, feledje el, amit mondtam.

– Rendben. – Fumiko megint bólintott.

Csikako hívta a szolgálót és elment kitakarítani a teaszobát.

– Vigyázat, az árnyékban még vizesek a falevelek – hallatszott a hangja a kertből.

– Hallotta reggel a telefonban a felhőszakadást? Itt úgy zuhogott...

– Az esőverést is visszaadja a telefon? – csodálkozott Fumiko. – Erre soha nem gondoltam.

Fumiko Kikudzsira nézett, aztán a kertre vetette tekintetét. A kerti fák felől behallatszott Csikako söprűjének ütemes nesze.

Kikudzsi is a kertet nézte.

– Nem hallottam, hogy zúg arrafelé az eső. De annyira ömlött, hogy utána úgy tűnt, mintha hallanám.

– Igen, rettenetesen szakadt az eső. Nagyon félek a mennydörgéstől.

– Valóban, ezt reggel is mondta a telefonba.

– Különös, hogy ilyen apróságokban is hasonlítok anyámra. Ő is félt a villámtól. Gyerekkoromban mindig eltakarta a fejemet a kimonóujjával. Nyáron, ha elmentünk valahová, anyám gyakran kémlelte az eget, nem lesz-e vihar. Úgy megszoktam, hogy azóta magam is elrejttem a fejemet. – Szégyenlősen előregörnyedt, aztán felállt: – Tudja, mit hoztam magának? A sino-csészét.

A csomagot letette Kikudzsi elé.

Kikudzsi nem nyúlt a kis csomaghoz. Fumiko fölvette, és kibontotta a csomagból a csészét.

– Emlékszem. Édesanyja mindennapi teázásra egy magas csészét használt. Csak nem rjónyú-csésze volt?

– De. Volt olyan is. Ezt a fehér mázas sinót mégis jobban szerette. Azt mondta, a sötét agyagcsészében a közönséges tea sötét színe nem valami szép.

– Ebben van valami. Ha két sötét tónusú...

Kikudzsi még nem volt képes a csészéhez nyúlni.

– Szerintem nem a leghíresebb sinók közül való – mondta kissé türelmetlenül Fumiko.

– Ez nem biztos.

Kikudzsi messziről nézegette a csészét.

Fumiko reggel a telefonban a fehér mázas csésze piros foltjáról beszélt. Hosszan nézte, s minél távolabbról, a folt annál szembetűnőbb volt a fehér mázon.

De nemcsak a fehér mázon látszott vörös árnyalat. A széles barna sávon is. Ehhez a részhez érintette ajkait, s ettől a folyamatos érintéstől ment kissé tönkre a máz és kapott árnyalatot a teától.

Kikudzsi hosszán nézte a foltot, ami egyre pirosabbnak látszott.

Erről a festéknymóról beszélt Fumiko?

A csésze belső oldalán is ott látszott az a halványpiros színezet. Szájfesték megfakult színe, hervadt rózsák színe – alvadt vér színe. Hányingert érzett.

Hányinger és vágyódás környékezte egyszerre.

A magas csésze közepe táján zöldesfekete, nagy levelű, vastag szárú növény látszott.

Kikudzsit visszahozta a való világba a növény egyszerűsége, tisztaságot árasztó rajza.

A csésze alakja is maga a határozott szépség.

Kikudzsi kezébe vette az edényt:

– Nagyon szép.

– Nem tudom, nem értek hozzá... Anyám nagyon szerette, mindig ebből itta a teáját.

– Igen, egy nő számára valóban szép. Egy nő számára... – mondta Kikudzsi, miközben azt érezte, hogy Fumiko anyja igazi nő volt, aki számára...

Nem értette Fumikót. Miért hozta el az anyja rúzsoltos csészéjét? Ilyen gyermektegy volna még, vagy ennyire érzéketlen?

Az ellenállás határozottsága hiányzik belőle – ebben biztos volt. Ölében forgatta a csészét. Félt a széléhez érni.

– Csomagolja vissza – figyelmeztette Fumikót –, Kurimoto még kellemetlenkedni talál.

– Visszateszem.

A lány visszatette a dobozba, majd kiment az előtérbe.

Hát persze, ajándékba hozhatta a csészét! Csak a megfelelő pillanatot elszalasztotta, most meg talán arra gondolt, hogy nem tetszik neki, Kikudzsinak a csésze.

Belépett Csikako, a verandán át, a kert felől.

– Inkább valami mást választana, a mi csészéinkből... Már Óta kisasszony miatt is!

– Hogy miket mond! Éppen Fumiko kedvéért akarom használni ezt az edényt! Édesanyja emlékezetére.

– Hiszen maga gyűlölte, gyűlöli Ótánét, az emlékével együtt!

– Nem igaz. Az elhunytat amúgy sem lehet gyűlölni. Csak természetünk különbözősége... Ótánét éppen különös természete miatt nem érthettem meg soha. Furcsa, de igaz: olvastam a gondolataiban.

– Tudom. Maga szeret olvasni mások gondolataiban – vetette oda Kikudzsi.

Fumiko visszatért az előszobából.

– Kedves Fumiko, ugye használhatjuk az édesanya sinóját?

– Csak nyugodtan.

Kikudzsi elővette a délelőtti elcsomagolt edényt. Csikako átment vele a terembe.

– Nagyon meglepett, amit reggel mondott. Hogy elköltözött. Mindent egyedül intézett?

– Igen. Nem volt nagy dolog: a házat a család egyik ismerőse vette meg, aki Óiszóban lakott egy kis házban. Szeretett volna cserélni velem, de jobbnak láttam eladni a házat. Egy kis házban lakni, ráadásul egyedül, nem valami kellemes. Kevesebb a gond, ha kivesz az ember egy szobát, főleg, ha dolgozni jár. De most még egy barátnőmnél lakom.

– És a munkahelye?

– Még nem sikerült. Szakképzettség nélkül nehéz – mosolyodott el. – Most se házam, se állásom, ég és föld között. Nem akartam magával ilyen szomorú körülmények között találkozni.

Kikudzsinak már száján voltak a szavak: éppen ezért szeretem most magát... De csak ezt mondta:

–Én szeretném eladni ezt a házat. Még nem hirdettem ugyan... Nézze csak, az esőcsatorna szétrozsdállik, foszladozik ez a tatami is! De minek javíttatni, ha eladom?

– Úgy tudom, ide várja a jövődöbelijét. Akkor pedig minek eladni. Fumiko hangja őszintén csengett.

– Csak nem Kurimoto fecsegésére gondol? – nézett rá Kikudzsi. – Én egyelőre képtelen volnék megházasodni.

– Anyámra gondol? Anyám eleget szenvedett egyedül. Ez elég a feledésre.

4

Csikako ügyes keze alatt hamar rend lett a teremben.

– Hogy tetszik a sino az én elrendezésemben?

Némán nézték az edényt, amelyet régebben vázának használtak, s amely most az Ótáné hamvait tartalmazó urna előtt állt, újból virág díszlett benne. Különös utat tett meg ez az edény Ótánétól a lányáig, a lánytól Kikudzsiig, tőle – éppen most – Csikako kezébe. Lehetséges, hogy az összes régi, több száz éves teasedény hasonló utakat jár be?

– Gondolom – folytatta Csikako –, a sino a vaskanna mellett érvényesül a legjobban.

– Nagyon szép ez az edény – jegyezte meg Kikudzsi, Fumikóhoz fordulva. – Szépségét a kanna ormótlansága sem nyomja el.

Az edény fehéren fénylő máza Ótáné hófehér, csillogó bőrét juttatta eszébe. Ez a fehérség a női szépség határtalanságáról, erejéről vallott.

Kikudzsi azt mondta Fumikónak a telefonba, hogy csak a sinóra kell néznie, és azon nyomban látni szeretné.

Nagyon meleg volt, Kikudzsi nem húzta el a toloájtót.

Fumiko az ablak elé ült, a juharlombok zöld árnyékába. Karcsú nyakát az ablakon beözönlő fényár fürösztötte; a rövid blúz alól kinyúló karja áttetszően fehér volt. Lehet, hogy idén először vett fel rövidujjas ruhát. Fumiko termetre karcsú, de válla és karja gömbölyded volt.

Csikako is a vázában gyönyörködött.

– A vizesedénynek csak teáskészletben a helye – magyarázta Csikako. – Igazán kár virágot tartani benne, különösen európai virágokat.

– Már anyám is virágokat tartott benne – válaszolta Fumiko.

– Igazán remek! Egy emléktárgy az édesanyjától a teaszobában!

Csikako bizonyára szerette volna elhallgattatni Fumikót, de a lány nem hagyta abba.

– Sajnos, már anyám sem volt ilyen szigorú, és én aligha fogok teaszertartásokat rendezni – jegyezte meg Fumiko keresetlen hangon.

– Kedves Fumiko, ilyet ne mondjon – nézett körül a teremben Csikako. – Én pedig ismerek jó néhány teaszobát, de igazán jól csak itt érzem magam. Kikudzsi úr, ugyebár jövőre lesz édesapja halálának ötödik évfordulója? Teaszertartással emlékezhetne meg róla...

– Micsoda ötlet! Hogy elképednének a megjelentek, az utolsó darabig hamis edényeket használnánk.

– Ugyan! Édesapjának csak eredeti edényei vannak. Ez természetes.

– Igazán? Végtelenül sajnálom! Milyen jó lett volna csupa hamis edénnyel megtisztítani a levegőt ebben a helyiségben. Mintha mérges gázok terjengének körülöttem. Az a szertartás nemcsak apám emlékéért szolgálná... hozzásegítene a teaszertartáshoz fűző kevés maradék szál elvágásához is!

– Értem. Vagyis: minek járkál ide ez a vénlány szellőztetni?! – gúnyolódott Csikako, és felszólítás nélkül elővette a bambusz habosítót. Felkavarta a teát.

– Hát igen.

– Ne reménykedjen, semmi sem sikerül. Amikor majd új rokoni szálat köt, szakítsa el a régieket. – Csikako tekintetével jelezte, hogy kész a tea, aztán egy csészét Kikudzsi elé helyezett.

– Fumiko-szan, ha meghallgatta a házigazda tréfáit, jó lenne, ha elgondolkodna azon, hogy az édesanyjától maradt emléktárgy egyetlen kezébe került. Bizony, ahogy a sinót most elnézem, pontosan olyan, mintha a mázon ott mosolyogna Óta asszony arca...

Kikudzsi kiürítette csészéjét, és tekintete ismét az edényre tévedt. Gondolatai Fumiko körül röpködtek.

Fumiko mintha észre sem vette volna Csikakót, mintha nem is ülne vele egy szobában. Mintha nem beszéltek volna unos-untalan az eljegyzésről! Kerülte volna a Csikakóval való összeszólalkozást, vagy szándékosan nem vett semmiről tudomást? Anyja miatti gyásza tette ilyen szenvtelené? Ő volna az az ártatlan, anyjához hasonló, csodálatos lény, aki teljesen védtelen önmagával és a világgal szemben?

De Kikudzsi sem tett úgy, mintha meg akarná védeni Csikako sértegetései ellen.

Csikako lassan szürcsölte a maga készíttette teát. Kikudzsi ránézett: különös volt ez a tekintet.

A vénlány kihúzta övéből az óráját.

– Hiába, az én öreg szememnek már nem jó ez a kis női karóra. Nekem ajándékozhatná édesapja valamelyik zsebóráját.

– Apámnak soha nem volt zsebórája – hárította el a kérést Kikudzsi.

– Dehogynem. Gyakran használta. Ugye, kedves Fumiko, akkor is hordta, amikor magukhoz járt? – Színlelt ártatlansággal Fumikóra nézett.

Fumiko a padlót bámulta.

– Öt perc múlva negyed három? A mutatókat duplán látom, mintha ködön át nézném...

Hirtelen hangnemet váltott, élénken, energikusan folytatta:

– Csak el ne késsem. Háromra Inamuráékhoz jelentettem be magam, Jukiko kisasszony egy csoport tanítványt szervezett nekem. Gondoltam, egyúttal el is vihetném Kikudzsi úr végleges döntését.

– Elviheti. Nem.

– Rendben van – nevetgélt Csikako. – Megmondom: nem. Remélem, az új csoport következő óráit már itt tarthatjuk – jelentette ki.

– Miután Inamuráékkal megvetette ezt a házat. Úgyis el akarom adni.

– Elkísérne egy darabon, kedves Fumiko? – fordult a lányhoz Csikako.

– Igen.

– Még elmosom gyorsan az edényeket.

– Szívesen segítek.

Csikako egyedül ment ki. Utána már csak a vízzubogás hallatszott.

– Fumiko, magának igazán nem kell elkísérnie – szólalt meg halkán Kikudzsi.

– Félek – ingatta fejét Fumiko.

– Nem kell félnie.

– De, félek. Ha nem fogadok szót...

– Akkor kísérje el egy darabon, vegyen ügyesen búcsút, és siessen vissza.

Fumiko megrázta a fejét, föl akart állni.

Kikudzsi karja előrelendült; attól félt, Fumiko összeroskad.

A lány elpirult. Amikor Csikako az óra iránt érdeklődött, akkor csak a szemhéja lett rózsaszín, most viszont az egész arca vörösben játszott: a szégyent először nem veszi észre az ember, olyan, akár egy bimbó, mostanra azonban teljes pompájában megmutatkozott.

Fumiko megragadta a sino-edényt, megindult a hátsó szobák irányába. Csikako rekedt hangja vezette.

– Ó, hát személyesen akarja elmosni?!

A páros csillag

1

– Fumiko is, Inamura kisasszony is férjhez megy – vitte a házasságok hírét Csikako.

Este fél kilenckor még világos volt. Kikudzsi a vacsora után a verandán heverészett. Nézegette a szentjánosbogarakat, a szolgáló vette, apró ketrecükkel együtt.

Besötétedett. A bogárhátak egyre sárgábbak lettek. Kikudzsi mégsem gyújtott villanyt.

Néhány napos szabadságát a Nodzsiri tó mellett töltötte. Egy barátja hívta meg, nemrég érkezett haza.

Barátjának akkor született gyereke.

– Jó erős gyerek – dicsérte bizonytalanul, hiszen ilyen aprócska gyereket még soha nem látott.

– Ugyan! Ijesztően kicsi és fejletlen volt, mikor megszületett. Csak mostában erősödött meg – magyarázta a fiatal anya. Kikudzsi meglepette karját a gyerek feje fölött.

– Ni, még nem tud pislogni sem!

– Nem. De látni már lát. Pislogni csak később fog.

Félévesnek gondolta. Megtudta, mindössze három hónapos. A fiatalasszony még nem épült fel egészen a szülésből. Rövid nyaralásának középpontjában a csecsemő állt. Ezért kissé mellőzöttnek is érezte magát. Azóta sajnálkozva, részvétellel emlékezik vissza a fiatalasszonyra. Milyen soványan, elgyötörten ült vele szemben a vonaton, az ölében tartott gyermekre mégis végtelen szeretettel nézett.

Barátja eddigi egész életében a szüleivel lakott, csak most, az újszülött megérkezése után maradtak magukra a fiatalok. Paradicsomnak érezték a nyaralójukat, ahol immár együtt éltek, a fiatalasszony mesezerű állapotnak tartotta helyzetét. Ezt érezte Kikudzsi is, szívében béke és megnyugvás honolt.

Ma, már az otthonában, ahogy a félhomályban pihent, Kikudzsinak eszébe jutott a fiatalasszony, akire melegséggel vegyes szomorkás érzéssel gondolt vissza.

Megérkezett Csikako. A verandáig meg sem állt.

– Nahát, ilyen sötétben – dohogott, és leült Kikudzsi lába elé. – Szomorú is az agglegény élete. Az sincs, aki villanyt gyújtson neki, ha heverészik.

Kikudzsi a nő intésére fekvé maradt, csak a lábát húzta maga mellé.

Csikako elmondta, ő is úton volt. Meglátogatta kiotói mesterét, visszafelé pedig Hakonét is felkereste. Kiotóban, teaiskolájának a központjában találkozott régi ismerősével, Óizumival, aki a teaceremóniához eszközöket árult.

– Rég nem találkoztam vele. Jól ismerte az ön édesapját. Sokat beszélgettünk róla – mondta Csikako. – A kereskedő megmutatta édesapja kiotói rejtékhelyét, a szállodát. Fogadni mernék, Ótánéval is jártak már ott. Képzelve, azt ajánlotta, szálljak meg én is benne! Micsoda tapintatlanság! Meghaltam volna a félelemtől! Milyen szörnyű lett volna, ha felébredek az éjszaka közepén, és arra gondolok, hogy itt szállt meg valamikor az édesapja Óta asszonnal, most meg már mindketten meghaltak!

Kikudzsi hallgatott, de magában azt gondolta, Csikako is milyen tapintatlan.

– Kikudzsi úr most tért vissza Nodzsiriból, ugye?

Csikako régi szokása szerint már megérkezésekor kifaggatta a cselédet, hogy tőle szerzett értesüléseit később maga adhassa elő.

– Csak ma érkeztem haza – vetette oda morogván Kikudzsi.

– Én is csak három-négy napja vagyok itthon. – szólt éles hangon Csikako és felhúzta a bal vállát. – Sajnos, igen kellemetlen hír várt. Nem is tudom, hogy engeszteljem ki magát, Kikudzsi úr.

Inamura Jukiko férjhez ment.

Még a sötét verandán is látni lehetett, hogy Kikudzsi arcán örömteli csodálkozás jelent meg. De közömbösen csak ennyit mondott:

– Férjhez ment? Mikor?

– Olyan nyugodt, mintha magának, Kikudzsi úr, mit sem mondana a hír – gúnyolódott.

– Ez csak természetes. Többször is visszautasítottam.

– Azok csak szavak voltak! Szíve szerint az ellenkezőjét szeretne volna mondani. Csak tette magát, hogy nem tetszik a dolog, hogy az egész *a vénlány* erőszakos terve. De akit a vénlány ajánlott, az véletlenül egy igen rendes, csinos lány. Ez az igazság.

– Nevetséges!

– Mondja meg őszintén, nem tetszett magának Jukiko?

– Tetszett.

– Látja, én ezt már rég tudtam.

– Csakhogy ez két különböző dolog, tetszeni és házasságot kötni.

Megdöbbenését mégis alig tudta palástolni. Kétségbeesetten gyűjtögetni kezdte magában Jukikóról maradt emlékeit.

Tulajdonképpen csak kétszer látta.

Egyszer az Enkaku-templom szertartásán. Csikako fölszólította, készítse el a teáját. Kinn a friss zöld lombok árnyéka táncolt a papír tolóajtón, a napfény a vállán villódzott, az ujjain, fekete haján. Erre a képre tisztán emlékszik. Az arcára már nehezebben tud visszaemlékezni. De az a piros selyemszalvétácska a kezében, azzal a fehér ezerdaru-mintás kendővel, melyet már a teapavilonhoz vezető úton meglátott!

Másodszorra a lány látogatta meg. Csikako előkészítette a szertartást. És ő aznap csak azért ment be a teaszobába, hogy újra érezze a lány ottmaradt illatát. Világosan emlékszik liliommintás övére. De magáról a lányról ekkor sem maradt éles képe.

A szülei arcára is alig emlékszik, akik néhány éve haltak meg. Minduntalan meg kell néznie a fényképüket. Talán a hozzá legközelebb állók alakját tudja legnehezebben maga elé képzelni. Ez fordítva is igaz: minél visszataszítóbb valami, annál jobban megmarad az emlékezetében.

Jukiko szeme, arca csak távoli emlék. Egy fénysugár emléke. De a Csikako mellén terpeszkedő anyajegy olyan valóságos számára, akár egy varangyos béka.

Akármilyen sötét van a verandán, tudja, Csikako perkál fehérneműt visel. Ez az anyag még világosban is eltakarná azt a foltot. De Kikudzsi emlékeiben mégis látszódik.

Csikako kioktató hangon, de mégis udvariasan beszélt.

– Kikudzsi úr, önnek alig van még élettapasztalata, és nem törődik azoknak a tanácsával, akiknek van. Két ember élete változott meg egy hibás lépése miatt: az öné és Jukikóé. Ki tudja, milyen élet vár rá? Lehet, hogy boldogtalan lesz a férjével? Maga a felelős érte. Bizony! Magának volt szánva!

Kikudzsi nem szólt egy szót sem.

– Remekül illet magához – folytatta Csikako. – Nem hiszem el, hogy nem fog összeszorulni a szívbe egy-két év múlva, ha Jukiko felemlegeti, hogy miért nem őt vette el?

Csikako egy szuszra okádta ki magából a szavakat. Mint a mérget.

Minek vesztegeti itt a szót, ha egyszer már férjhez ment?

– Szentjánosbogár? Mostanában? – Csikako előrehajolt. – Lassan itt a tücsök évszaka! Az ember szinte nem is hinné, hogy vannak még szentjánosbogarak. Holtak lelkei...

– A szolgáló vehetteőket a napokban.

– Hát igen. Valaki mindenben a cselédre van utalva! Ezért nem győzőm mondani, magának mindenképpen művelnie kellett volna a teaszertartást. Most nem érné ilyen szégyen. Ismerni kell az évszakok váltakozó jellegéhez tartozó tárgyakat. Ismerni kell a hagyományokat.

Lelke mélyén igazat adott Csikakónak. Maga is valami kísérteties volt felfedezni a szentjánosbogarakban. Valóban, a Nodzsiri tónál már hallott tücsökciripelést.

– Ha egy magához méltó asszony volna a felesége, ez nem történt volna meg... hogy olyan dolgok árnyékolják be a ház hangulatát, amelyek nem valók ahhoz az évszakhoz! Tudja, Kikudzsi úr – folytatta Csikako hirtelen ünnepélyes hangon –, én a maguk közt való közvetítést tulajdonképpen édesapja iránti tartozásom lerovásának szántam.

– Lerovásnak?

– Igen. Míg maga itt unatkozva heverészik, bogárnézéssel üti agyon az idejét, azalatt nemcsak Inamura kisasszony, de még Óta Fumiko is férjhez ment.

– Mikor?

Kikudzsi erre a hírre még jobban összerezzent, mint amikor Jukiko férjhezmeneteléről hallott. Döbbenetét alig tudta palástolni.

– Engem is meglepett a hír. Egyik házasság a másik után... – Csikako hangjából együttérzés hallatszott. – Pedig lelkem mélyén örültem, hogy Fumiko nem áll többé az útjában, de ez már Jukiko házasságkötése után történt. Nincs is miért. De azt remélem, hogy miután Fumiko eltűnt, a házról is elszáll az átok.

Aztán a kertet nézte:

– Ideje volna már a kert fáival is törödni. Még sötétben is látni a vadhajtásokat. A szellő sem tud áttörni az ágak között.

Apja négy éve halt meg, azóta nem fogadott kertészt. Az alsó galylyak, az elburjánzott bokrok az estében öntötték ki a nappali forróság maradványát.

– A cseléd nem locsolja a kertet. Miért nem figyelmezteti?

– Ez az én dolgom.

Mintha Csikako szavai egy-egy döféssel a szívébe találtak volna, mégis, hagyta, hogy fecsegen amennyit akar. Mindig is így volt. És Csikako értett Kikudzsi módszeres ingerléséhez. Próbálta őszinteségre bírni, megtudni, mit takargat a lelkében. Kikudzsi pedig ellenállt, félt megszólalni. Csikako mindent értett, de úgy tett, mintha semmit sem venne észre, aztán később adta a tudtára, hogy keresztüllát rajta.

Most is: előrebozsátotta a két hírt, hogy közben kellemetlenkedhesen. Hogy miért? Kikudzsi nem értette, mégis óvatosan viselkedett.

Már többször is fölkelte volna lámpát gyújtani. Milyen furcsa így, a sötétben beszélgetni ezzel a nővel. De nem volt ereje mozdulni sem.

Csikako is folyvást a sötétséget emlegette, de nem állt föl. Azelőtt ennyi idő alatt tízszer is megtette volna. Vérében volt a sürgés-forgás, mestersége is ebből állt. Talán éppen most kezd benne alábbhagyni a szolgálatkészség egykori támogatója fiával szemben. Lehet, fölvetta a koros szertartásmesterekhez illő magatartást?

– Egyébként Óizumi, a kiotói mester üzeni, ha valamikor már nem lenne szükség a csészekre, nagyon szívesen foglalkozna velük... – folytatta nyugodt hangon. – Ha immár elszalasztotta Inamura kisasszonyt, bizonyára új életet akar kezdeni. Helyesebb is volna teáskészletek

nélkül. Nem fájhatna a tőlük való megválás. Ez a helyiség is csak arra jó, hogy időnként szellőztessem.

Kikudzsi megértette Csikako szavait.

Azt gondolhatja, ha már nem sikerült megházasításának terve, mi- nek vesztegesse vele az idejét? Legjobb, ha a kereskedővel közösen eladják a készleteket.

Föl sem háborodott. Inkább megkönnyebbült.

– Jó. A háztól is szeretnék megszabadulni. Azt is eladhatnák.

– Milyen jó érzés olyan emberre támaszkodni, akit az édesapja is jól ismert! – mondta Csikako.

Kikudzsi a teaszoba felé nézett.

Pillantása megakadt egy fehér, virágban álló leanderen.

A leander volt az egyetlen világos folt.

Minden mást beborított sötétjével a csillagtalán este.

Az ég lecsurgott a kert fái közé.

2

Kikudzsi már a küszöbnél tartott. Munkaideje letelt, sietett volna haza. Telefonhoz hívták.

– Itt Fumiko beszél, – egy halk hang hallatszott a telefonkagylóból.

– Halló, itt Mitani...

– Én vagyok, Fumiko...

– Tessék, Fumiko.

– Bocsásson meg a zavarásért, de valamiért halaszthatatlanul elné- zését kell kérnem. Írtam önnek egy levelet és elfelejtettem a levelemre bélyeget ragasztani. Tízet vettem, és csak itthon láttam: mind a tízet hazahoztam. Milyen szétszórt is vagyok! Bocsánatot szerettem volna kérni... mielőtt még megkapná.

– Ó, ilyen csekélység miatt igazán nem érdemes – tiltakozott Kiku- dzsi. „Valószínűleg a házasságáról értesített” – gondolta. – Mondjam, hogy minden jót kívánok a levél tartalmához?

– Hogyan? Ez volt az első levelem magához. Sokat töprengtem, illik-e írnom magának, ezért is feledkeztem meg a bélyegről.

– Most honnan beszél?

– A Tokió-pályaudvar előtt vagyok, egyfülkében. Kintről már sür- getnek.

– Egy telefonfülkéből? – Kikudzsi meglepődött, majd hirtelen ezt mondta. – Szóval, fogadja szerencsekívánataimat.

– Igen? Hát végre... De kitől tudta meg?

– Kurimotótól.

– A tanárnőtől? Ő honnan hallhatta? Félelmetes nőszemély.

– Már aligha lesz vele dolga. Emlékszik még, hogy mikor beszéltünk utoljára telefonon? Amikor a nagy esőzés volt.

– Emlékszem. Éppen tétováztam, bejelentsem-e a költözésemet. Most is úgy töprengtem.

– Kurimoto híre után én is töprengtem: gratulálhatok-e magának? De sokkal jobban örülök, ha egyenesen magától kapok értesítést.

– Valóban: nagyon szomorú lenne, ha idegenekké válnánk. – Elhaló hangja most az anyjához hasonlított.

Kikudzsi hallgatott.

– Igaz, legjobb volna, ha eltűnnék a maga életéből.

Ez a jellegzetes hanghordozás, a mondataiban egyre ereszkedő hangsúly is Otánéra emlékeztette.

– Nagyon kicsi a szobám – folytatta Fumiko kis szünet után –, de együtt kaptam az állással.

– Szoba?

– Igen. És ilyen melegben nagyon kifáraszt a munkába járás. Nem szoktam meg.

– Elhiszem. És természetesen a házasság...

– Házasság? Maga azt mondja, férjhez mentem?

– Hogyne, és fogadja még egyszer jókívánáságaimat.

– Én? Dehogy! Micsoda rossz vicc!

– Nem ment férjhez?

– Én? Hogy is jutott volna eszembe férjhez menni, éppen most? Amikor anyám tragikus...

– Szóval mégsem?

– Ezt mondta volna a tanárnő?!

– Igen.

– És miért mondta? Igazán nem értem. Mitani úr, és maga elhitte?

– Nem lehet ezt így telefonon megbeszélni – jelentette ki Kikudzsi határozott hangon. – Nem találkozhatnánk?

– Dehogynem.

– Akkor várjon ott. Azonnal indulok.

– Jobb lenne...

– Ha máshol találkozoznánk?

– Én nem szeretem az utcai találkozásokat. Inkább én mennék el magához, a lakására.

– Jó. Jöjjön ide, az iroda elé, és együtt megyünk haza.

– Nem. Ha szabad, egyenesen magához mennék.

– Akkor is valahol nekem kell várnom kell önre.

– Idejön hozzám, az irodába?

– Rendben van. Én is indulok. Ha mégis előbb érkezne meg hozzám, menjen csak be nyugodtan.

Fumiko a Tokió pályaudvaron vonatra szállt, és persze ő érkezett meg előbb.

Kikudzsi viszont arra gondolt, hogy esetleg egy vonaton utazhattak, s amint leszállt a vonatról, tekintetével keresni kezdte a lányt a tömegben.

Fumiko azonban előbb érkezett meg.

A szolgáló már várta a hírral: Óta kisasszony itt van. Kikudzsi az előtérből rögtön a kertbe sietett.

Fumiko egy kerti kövön, egy leander tövében ült.

Csikako utolsó látogatása óta a szolgáló rendszeresen locsolt a kertben. Gazdája érkezése előtt a köveket, kerti ösvényeket is megöntözte. A régi kőlámpás érintetlennek, épnek látszott.

Fumiko köve még vízben állt.

Fehér és piros leanderek... A piros a sűrű zöld levelek között úgy égett, mint a déli nap, fehér hűvösséget árasztott. A szellőben lágyan hullámzó virágok keretbe foglalták Fumiko alakját.

Fumiko is fehér ruhát viselt. Egyszerű, sötétkék szegélyű, fehér ruhát, tűzött gallérral és zsebekkel.

A lenyugvó nap átsütött a leveleken, Fumiko háta mögé, Kikudzsi lábai elé.

– Isten hozta!

Kikudzsi őszintén örült a látogatásnak, még a járásából is öröm sugárzott.

Fumiko elsőként szerette volna üdvözölni a férfit, de nem sikerült a dolog, ezért most így szólalt meg:

– Bocsásson meg, hogy a munkahelyén zavartam. – Felállt, összehúzta magát, mint aki el akar rejtőzni. Talán azt gondolta, hogy Kikudzsi kézen fogja, ha továbbra is ülve marad.

– Szörnyűségeket mondott a telefonba... Ezért jöttem el...

– A házasságról? Őszintén szólva én is meglepődtem...

– Miért? – Fumiko lesütötte a szemét.

– Miért? Sok minden miatt. Először is azon, hogy férjhez ment, másodszer pedig, hogy nem is akart férjhez menni... Megdöbbenett mind a kettő.

– Mind a kettő?

– Hát persze.

Kikudzsi végigment a lépőköveken.

– Menjünk be a szobába. – Leültek a verandán. – Miért nem ment be a házba, mikor még nem voltam itthon? Éppen ezen a helyen heverészttem, amikor hazajöttem a nyaralásból. Jött Kurimoto. Már este volt...

Beszélgetésüket a szolgáló hangja szakította meg. Kikudzsi a konyhába ment. Megbeszélte a telefonon kért vacsorát.

Fehér nyári pamutkimonóban érkezett vissza.

Ezalatt Fumiko is megigazította a sminkjét.

– És mit mondott akkor a tanárnő?

– Csak azt, hogy maga is férjhez ment.

– Elhitte neki? Még csak nem is kételkedett? Azonnal elhitte? – Szemében könnyek csillogtak. – Hát, hogy mehetnék én most férjhez? Ennyire nem ismer engem! Anyám és én sokat szenvedtünk. Még alig múlt el...

Mintha Ótáné hangját hallotta volna.

– Anyámmal szerettünk a barátainkra hagyatkozni; elvárjuk, hogy megértsenek. Igaz, ez valószínűtlen, álomszerű elképzelés. Annyi, mintha saját lelkünk tükrében vizsgálnánk magunkat – mondta, előtörni készülő zokogásával küszködve.

Kikudzsi hosszan hallgatott.

– A múltkor, azon az esős napon, éppen én kérdeztem, gondolhatok-e házasságra.

– Amikor mennydörgött.

– És most maga tette föl ugyanezt a kérdést.

– Nem! Nem!

– Fumiko, maga többször is beszélt az én házasságomról.

– Maga és én! Ez két dolog! – Könnyes szemmel nézett Kikudzsira.

– Miért? Miben különbözünk?

– Például a származásunk.

– Származásunk?

– Igen. Pontosabban: a sorsunk.

– Vagyis: vétünk nagysága... Ez inkább rám vonatkozik.

– Nem! – rázta a fejét Fumiko indulatosan. Arcán egy könnycsepp gördült végig; a könnycsepp a bal szeme sarkából indult el, s a füle

mellett gördült le. – Ha már a bűnnél tartunk, hát anyám bűnhődött! De nem is volt bűne. Inkább bánata lehetett.

Kikudzsi lesütötte a szemét.

– Miért tartja a sorsot sötétnek? De hiszen ezzel beárnyékolja édesanyja halálát!

– Lehet, hogy nem jól fejeztem ki magam: nem a sors sötét, hanem a bánat mélysége...

– De a bánat mélysége...

Kikudzsi magába roskadva hallgatott.

– A bűnt nem lehet meg nem törtéنتté tenni. A bánat elillan.

A bánat és a szerelem, gondolta Kikudzsi, közös gyökérből sarjad. De nem szólt egy szót sem.

– Nagy különbség van közöttünk... Hiszen ön, Mitani-szan eljegyzett egy lányt – mondta Fumiko. – A maga számára létezik Jukiko. – próbálta a lány visszatéríteni elkanyarodott beszélgetésüket. – A tanárnő azt hitte, anyám az útjukban áll. Ezért is kelthette a férjhez menetelem hírét. Engem akadálynak tartott az ön útjában. Másképp hogy magyarázhatnám?

– Lehet. Csakhogy Inamura kisasszony is férjhez ment.

– Nem igaz! Nem, ez nem lehet igaz! És mikor történt?... – rázta meg fejét Fumiko, és maga elé bámult.

– Inamura kisasszony esküvője? Nem tudom. Csakis mostanában.

– Ez nem igaz!

– Csikako azt mondta, hogy mind a ketten férjhez mentek: Jukiko és ön. Ezért hittem el, hogy ön házasságot kötött. – magyarázta Kikudzsi. – Persze lehet, hogy Jukikóval kapcsolatban igazat mondott...

– Ez azért is lehetetlen, mert ilyen meleg évszakban nem tartanak esküvőket. A kimonón meglátszana az izzadság.

– Erre nem is gondoltam. Valóban? Nyáron nincsenek esküvők?

– Végső soron... De a jó modor szerint illik kivárni az őszet – magyarázta Fumiko könnyes arccal.

Könnye az ölébe folyt, egyre csak a nedves foltot nézte.

– De vajon miért nem mondott igazat Csikako?

– Hogy becsapott! – jegyezte meg Kikudzsi.

Mégis, miért vált ki könnyeket ez a hazugság Fumikóból? Most csak annyit tudunk, hogy Csikako nem mondott igazat Fumikóval kapcsolatban.

Persze az is elképzelhető, hogy Jukiko tényleg férjhez ment és Csikako azért hazudott, mert felbosszantotta, hogy nem sikerült neki a

házasságközvetítés, ezért mindenképpen el akarta szakítani egymástól Fumikót és Kikudzsit. Különböző Kikudzsi ezt a magyarázatot nem tartotta elegendőnek. Egyre inkább arra gondolt, hogy Jukiko házassága sem igaz.

– Mindegy. Meg kell tudni, férjhez ment-e Jukiko. Így nem érthetjük meg Csikako szándékát ezzel a...

– Rossz tréfával?

– Valószínűleg.

– Ha nem hívom ma fel, örökké férjes asszony volnék a szemében.

Micsoda kegyetlen tréfa!

A szolgáló másodszor hívta el Kikudzsit. Egy levéllel jött vissza.

– Most kaptam meg a levelét. Nincs rajta bélyeg.

Kikudzsi föl akarta tépni a borítékot.

– Nem, ne bontsa fel!

– Miért?

– Adja vissza!... – Fumiko térden állva próbálta kiszakítani Kikudzsi kezéből a levelet. – Könyörgök...

Kikudzsi a háta mögé rejtette a levelet.

Fumiko jobb kezével kapdosott a levél után, bal keze véletlenül Kikudzsi ölébe esett. A két karja ellentétes irányba lendült, ettől pedig felborult az egyensúlya, és a lány Kikudzsi sira esett. Jobb keze a levegőben csapdosott. A férfi arra számított, hogy Fumiko majd a bal kezével rátámaszkodik. Különös, de nem ez történt. Nem értette, hogy miért. Fumiko szabad karjával visszaszerezte egyensúlyát. Milyen jólesett a lány bal kezének érintése!

Milyen ügyes volt! Milyen kecses! Kikudzsi azt remélte, hogy majd érezni fogja a lány súlyát, és lám, hozzá sem ért! Kikudzsi azonban reszketni kezdett: ilyen erővel csak egy nő, Ótáné hatott rá.

Hogy tudta visszanyerni az egyensúlyát? Micsoda fantasztikus ügyesség, nem más, mint a női óvatosság titokzatos megnyilvánulása... Ez a váratlan és könnyed érintés elszédítette. Megérezte Fumikóban az asszonyt. Ótánét – Fumikóban.

Érezte Fumiko testének melegségét, az illatát. A hosszú nap, a nyári meleg, az egész élet benne volt ebben az illatban. Épp olyan volt, mint Ótáné illata...

– Kérem, adja vissza!

Kikudzsi nem ellenkezett tovább.

– Széttépem – fordult el Fumiko.

Apró darabokra tépte a levelet. Nyaka, meztelen karja nedves volt.

Amikor Fumiko majdnem elesett, de végülis megtartotta magát, először halálsápadt lett, aztán elpirult. Talán a hőségből.

3

Egy közeli vendéglőből hozattak vacsorát. Közönséges, jellegtelen étel volt.

A szolgáló most is előkészítette Kikudzsi számára a sino-csészét. Fumiko észrevette:

– Maga használja ezt a csészét?

– Igen.

– Végtelenül szégyellem – mondta Fumiko, de hangjában kevesebb szégyen érződött, mint Kikudzsiéban. Nagyon megbántam, hogy ilyen tárgyat mertem ajándékozni. Kikudzsi zavara még Fumikóénál is nagyobb volt.

– Mit írt a levélben?

– Semmit. Csak szerettem volna bocsánatot kérni magától ilyen jelentéktelen ajándék miatt.

– Ez nem értéktelen.

– Ami azt illeti, igazi sino, de mégis az értéktelenebbek közé tartozik. Anyám is ezért használta állandóan.

– Igaz, nem nagyon értek hozzá, de szerintem szép – Kikudzsi kezébe vette az üres csészét, és nézegetni kezdte.

– Sokkal értékesebb sinók is vannak. Ha majd iszik belőle, eszébe jut a többi, és érezni fogja, hogy mennyivel silányabb ez a magáé...

– Nincs másik sinóm.

– Ha nincs is, látni fogja valahol másutt. És azt fogja gondolni, hogy azok sokkal jobbak. Emiatt anyám is nagyon-nagyon szomorú lenne.

Kikudzsi torkát fojtogatta a sírás, mégis megszólalt:

– Erre ne is gondoljon. Már alig-alig érdekelnek a szertartások.

– De azért adódhat néha egy ilyen alkalom. Talán már eddig is találkozott értékesebb csészével.

– Úgy beszél, mintha csak értékeket lehetne vagy kellene ajándékozni.

– Így van! Ezért akarom megkérni – mondta Fumiko határozottan, emelt fővel. – Kérem, törje össze, a darabjait is dobja el. Erre kértem a levelemben.

– Ezt a csészét széttörni? Lehet vagy háromszáz, négyszáz éves! Hiszen ezt a csészét a legrégebbi sino-kemencékben égették! Legalább három-négyszáz éves. Annak idején evőtálnak szánhatták, és csak néhány évtizede használják teázásra. Hány mester, hány szertartásértő vigyázhatott rá, hányan kelhettek útra vele nemzedékről nemzedékre, mind gondosan becsomagolták! Nem lehet csak úgy pusztá szeszélyből széttörni, eldobni!

Ismét Ótáné rúzsoltját nézegette. Fumiko azt állította, hogy anyja szerint a rúzs a kerámiába ivódik, mosogathatják akár százszor is a csészét. Igaza volt, mert Kikudzsi sokszor elmosta, törölgette azt a helyet és a sötét folt ott maradt. Már nem volt piros, inkább barna. Talán nem is rúzs – ilyenre égették a csészét. Lehet, hogy a nyomot az Ótáné előttek hagyták? Hiszen amikor valaki iszik a csészéből, mindig csak a minta fölött, egy ponton érinti az ajka. Persze Ótáné használhatta a legtöbbit, mert minden nap ivott belőle.

Talán éppen az ő apja javasolta – gondolta ebben a pillanatban Kikudzsi.

Vagy apja kinevezte a sino-edényt vázának; rózsát, szegfűt rakatott bele, aztán odaültette Ótánét a sino-csészével saját gyönyörűségére?

Apja halála után az edény is, a csésze is Kikudzsi otthonába került. És most ott van nála Ótáné lánya, Fumiko is.

– Nem szeszélyből. Határozott kérésem: törje el – könyörgött Fumiko. – Azért jutott eszembe a második sinónk... mert annyira megörült az edénynek. Ez már értéktelenebb lehet. Most viszont igazán szégyellem ezt az értéktelen ajándékot.

– Ne beszéljen így! Ez gyönyörű sino. Ha viszont szégyelli és még bűnösnek is tartja, akkor viszont hogy lehetne naponta használni?

– Akkor is értéktelen csésze! Vannak ennél sokkal értékesebbek. Elviselhetetlen a számomra, hogy majd a kezében tartja, és más csészékkel hasonlítja össze...

– Ön szerint csak a legtökéletesebb dolgokat szabad ajándékozni?

– Attól függ, kinek és milyen körülmények között...

Fumiko szavai Kikudzsi szívébe találtak. Tehát a lány úgy gondolja, hogy tökéletesnek kell lennie annak a tárgynak, amely Ótáné hagyatékából az övé lesz. Kikudzsi számára ez lenne a legjobb. Mert amikor ajkával a csészéhez ér, vagy ujjával megérinti, Ótáné és Fumiko jut az eszébe...

Bizonyára ez volt a kívánsága. A sino-edény is ezt bizonyítja.

A hideg, ugyanakkor belső tűztől fénylő sino Ótáné testét juttatta eszébe. Nem volt ebben semmi ostobaság, semmi bánat, semmi szégyen, valójában a leggyönyörűbb volt a világon! Hát nem páratlan asszony volt Ótáné az asszonyok között? A természet meg akarta teremteni a nőt, és megteremtette Ótánét. Remekművet nem lehet bírálni, a remekmű hibátlan. Ezek a gondolatok jártak Kikudzsi fejében valahányszor a sino-edényre nézett. Fumiko is az eszébe jutott ilyenkor. Mondta is neki, mikor telefonon beszéltek azon az esős napon. Akkor említette neki Fumiko a sino-csészét és hozta el ajándékba.

– Úgy emlékszem, apámnak is lehetett egy úti teáscsészéje. De nem volt ilyen értékes, mint ez a sino.

– Milyen volt?

– Soha nem láttam.

– Szeretném látni. Ennél a sinónál biztosan drágább Ha az értékesebb, megengedi, hogy ezt széttörjem?

– Veszélyes helyzet.

Miután Fumiko eltávolította a magokat és elfogyasztotta a desszertnek szánt görögdinnyét, újból kérlelni kezdte, hogy mutassa meg azt a csészét.

Kikudzsi odaszólt a szolgálónak, hogy nyissa ki a teaszobát. Maga akarta megkeresni a csészét. Kiment a kertbe. Fumiko követte.

– Fogalmam sincs, hol az a csésze. Csikako biztosan tudná, ismeri mindennek a helyét...

Kikudzsi megfordult. A fehér leander árnya Fumikóra esett. Harisnyás lába a getában, a magas talpú fapapucsban megérintette a fák gyökereit.

Kikudzsi megtalálta a dobozt. A teaterem melletti mosogatófülkében, a polcon. Bevitte, és letette Fumiko elé.

Fumiko várt, hogy Kikudzsi felbontsa a dobozt. Aztán maga nyitotta fel.

– Megengedi? – kérdezte a lány.

– Még belül is poros – mondta Kikudzsi, és kivitte a verandára. Leporolta. – A polcon egy döglött kabóca feküdt. Már megtámadták a kukacok.

– Pedig a terem nagyon is tiszta.

– Csikako nemrég takarította ki. Amikor magáról és Jukikóról hozta a hírt... Akkor repülhetett be ez a kabóca is.

Fumiko ujjai finoman remegni kezdtek. Kibontotta a csomagot. Kerek válla meggörnyedt.

Oldalról nézte a lányt, így karcsú nyaka még hosszabbnak tetszett. Jellegzetes alsó ajka belső feszültségről, kislányos füle szorongásról árulkodott.

– Ez karacu, koreai porcelán – nézett fel Fumiko Kikudzsi, a férfi pedig közelebb húzódott hozzá. – Gyönyörű.

Fumiko a tatamira helyezte a csészét.

Ez a karacu ugyanolyan magas volt, mint a másik, a sino. Nemcsak teaceremóniára, hanem mindennapos teázásra is használhatták.

– Mennyi erő, ugyanakkor mennyi egyszerűség! És mennyivel értékesebb annál a sinónál! – áradozott Fumiko.

– Nem lehet a két csészét összehasonlítani. Az egyik sino, a másik karacu – Kikudzsi kezébe vette a csészét, őt is meglepte a karacu karcsú alakja, kecses formája. – Nézzük csak, milyenek egymás mellett. Behozzam? – indítványozta.

– Azonnal hozom a másikat.

Fumiko fölállt.

A két csészét egymás mellé állították.

Tekintetük összevillant.

– Két csésze. Férfi és nő.

Fumiko megilletődötten bólintott.

A karacun nem volt minta, kissé sárgászöld színe szivárványt sem játszott. De ha nagyon sokáig nézték, színe vörösbe hajlott. Alul öblös volt.

– Édesapja szerethette, ha úti csészéje volt. Ez a csésze jellemző az édesapjára... – Fumiko nem gondolt szavai mélyebb értelmére.

Kikudzsi nem szólt, csak gondolatban hasonlította össze a sinót Fumiko anyjával.

A két csésze két emberként állt előtte.

A három-négyszáz éves csészek határozott szépségükben ragyogtak, távol minden profán gondolattól. Igazi életerőt sugároztak, a látvány már-már érzékinek is hatott.

Ha Kikudzsi az apját, Fumiko az anyját látta a két csészében: két pompázatos lelket állítottak maguk elé.

A csészek létezése megtisztította a lánnyal szemben ülő Kikudzsi által teremtett valóságot. Közvetlenül a gyász hét után Kikudzsi ugyanis azt mondta Fumikónak: „Itt ülök maga mellett... lehet, hogy nagy ostobaságot csinállok?”

– Szép – suttogta maga elé Kikudzsi. – Apám tulajdonképpen viszolygott az érzelmes dolgoktól. Azért tarthatta, ápolta az ilyen csészéket, hogy elaltassa büntudatát?

– Mit mond?

– Ha a csészére nézünk, az előző tulajdonosok bűnei már fel sem idéződnek. Apám élete e csésze életének csupán töredéke volt.

– A halál itt ólálkodik mellettünk. Félelmetes tudat! S míg az én lábamnál leselkedik, nem szabadna leragadnom anyám halálánál. De olyan nehéz...

– Igaza van. Amíg csüngünk valakinek a halálán, addig nem élünk.

A szolgáló forró vízzel, újabb csészékkel lépett be. Szertartásra készülhetnek – gondolta –, olyan sokáig beszélgetnek.

Kikudzsi azt ajánlotta Fumikónak, hogy ezzel a két csészével rendezzenek egy úti teaszertartást. Fumiko beleegyezően bólintott.

– Örülök, hogy még egyszer, utoljára használja a sinót – mondta, és elővette a teahabosítót.

A nyári nap csak lassan közeledett a látóhatár széléhez.

– Maga szerint most úton vagyunk?

– Igen. Most éppen egy szállodában.

– A szálloda nem fontos. Folyópart, hegytető is lehet. Talán hideg vízzel jelezhetnének a patakot.

Fumiko, valahányszor felemelte a habosítót, fekete szemét Kikudzsi felé fordította. Kezébe vette a karacu-csészét, és figyelmesen nézegette.

Kikudzsi érezte: láthatatlan folyam sodorja feléje a lányt.

Fumiko a sino-csészében habosra verte a teát.

A habosító egyre erőteljesebben ütődött a cseréphez. Fumiko megpihent.

– Nagyon fárasztó.

– Elhiszem. A tea habosításához ez a csésze nagyon kicsi.

A lány keze reszketett. Sokáig, szomorúan nézte görcsbe merevedett csuklóját.

– Anyám nem engedi...

– Anyja?

Kikudzsi fölugrott.

Átölelte Fumiko vállát.

Míntha átok alól akarná szabadítani.

Fumiko nem lökte el magától.

Kikudzsi álmatlansággal küszködött. A redőnyön átszüremlő első sugarak érintésére átment a teaszobába.

A szoba előtti kézmosó alatt ott heverték a sino-csésze darabjai.

Összeillesztette tenyerében a négy darabot, és sikerült visszaadnia a csésze régi formáját. Csak a szélén hiányzott egy kis darab.

Leguggolt. A kavicsok közt kereste a hiányzó darabkát, de nem találta.

Az égboltot kémlelte. Keleten, a fák lombjai közt, egy hatalmas csillag ragyogott.

Már évek óta nem látta az esthajnalcsillagot. Fölállt, nézte.

Az ég felhős volt.

A felhők árnyékában még hatalmasabbnak tűnt a csillag.

A fényesség pereme elmosódott, mintha vízben ázna.

Cserepeket gyűjteni, amikor ilyen csillagot láthat az ember, micsoda kicsinyes foglalatosság!

Az összegyűjtött cserépdarabok kihullottak a kezéből.

Fumiko előző este nesztelenül osont ki a verandáról, és a kézmosó sarkához ütötte a cserepet. Talán bánthatta, hogy Kikudzsi összehasonlítja a csészét más sinókkal. Akkor a félhomályban nem keresgélte a kavicsok között a cserepeket. Kikudzsi Fumikóhoz futott, vállon ragadta, nehogy elessen. Fumiko leült a kézmosó mellé, egyre lejjebb hajolt, mintha ő maga tört volna össze.

– Vannak még drágább sinók is – mondta halkán. Fájt volna neki, ha Kikudzsi más csészével hasonlítja össze.

A férfi most az eget kémlelte.

– Ó! – szaladt ki a száján.

Már eltűnt a csillag. Míg a földön a cserepeket keresgélte, felhők kúsztak a csillagra.

Még egy ideig bámulta a csillagtalan keleti égboltot.

A felhőzet nem lehetett túl vastag, Kikudzsi mégsem tudta, merre van az a csillag. A háztetők között piroslott az ég alja, ott felszakadoztak a felhők.

„Mégsem hagyhatom itt a cserepeket” – mondta magában.

A férfi ismét összegyűjtötte a megtalált darabokat. Később fájt volna... És mit szólna Csikako, ha meglátná!

Fumiko törte el a csészét, ezért először a kézmosó mellé akarta temetni a darabokat, de végül papírba csomagolta és eltette a szekrénybe.

Visszafeküdt az ágyba.

Miért félt Fumiko az összehasonlítástól? Milyen másik sinóval hasonlíthatta volna össze ezt a csészét? Kikudzsi nem értette. Vajon miért gondolkodott így?

És Fumiko mivel hasonlítható össze – tegnap este óta?

Számára Fumiko a *legfőbb* lényvé vált, fogalomká.

Sorsa lett ez a lány, meghatározó sorsa.

Többé már nem Ótáné lánya.

Megszabadult a gondolattól: Ótáné a lány testében él tovább, s a lány most elcsábította.

Veszélyes álomból szabadult.

Végre kijutott a napfényre a sötét ijesztően vastag függöny mögül.

Lehet, hogy Fumiko ártatlanságának elvesztése hozta el Kikudzsi számára a megváltást?

A lány nem ellenkezett, ez csak az ártatlanság védekezése volt.

És Kikudzsi nem vett magára újabb átkot: varázslattól szabadult. Úgy érezte, csoda történt: már nem hat rá a mérge, sikerült végre hatástalanítani.

Kikudzsi az irodából a munkahelyén hívta fel Fumikót. Egy kandai textil-nagykereskedőnél dolgozott.

Fumikót nem találta, a lány még nem ment be a munkahelyére.

Kikudzsi az átvirrasztott éjszaka után bement a munkahelyére. Arra gondolt, hogy a lány sem aludt el, csak hajnal felé merült álomba. Vagy talán szégyelli magát, és nem mer utcára menni?

Még délután sem ment be a munkahelyére. Megkérdezte a lány címét.

A tegnapi levélben biztos ott volt a címe, de Fumiko széjjeltépte a borítékkal együtt, aztán zsebre vágta. Vacsora közben a lány elmesélte, hogy melyik textil-nagykereskedésben dolgozik, de a lakcímét nem árulta el. Ugyan minek is van szükség egy lakcímre, amikor örökre a szívébe költözött!

Munka után nem ment haza, hanem elindult a lány lakására. Az Ueno park közelében lakott kis hónapos szobájában.

Otthon sem találta.

Egy tíz év körüli, matrózruhás kislány nyitott ajtót:

– Óta kisasszony elutazott egy barátnőjével.

– Elutazott? Mikor? Hány órákor? Ma reggel utazott el? Nem mondta, hová?

A kislány ki-beszaladt.

– Nem tudjuk. A mamám nincs itthon – mondta visszajövet.

Vékony szemöldökű kislány volt.

Amikor kilépett a kapun, visszafordult, hogy megnézze a házat, de nem tudta kitalálni, melyik is lehetett Fumiko szobája. Kis takaros emeletes ház volt, egy keskeny kertecske tartozott hozzá.

Rémülten gondolt Fumiko tegnapi mondatára: „a halál mellettünk ólálkodik.”

Zsebkendőjével arcát törülgette. Hideg verejték csorgott a homlokán. Egyre indulatosabban gyúrta az arcát. Zsebkendője zsíros, izzadság-foltos lett.

– Lehetetlen, lehetetlen – mondogatta maga elé.

Nem halhat meg.

Fumikónak köszönheti az életét.

Csak nem hirtelen, halál előtti nagylelkűség volt Fumiko tegnapi esti ajándéka?

Anyjához hasonlóan Fumiko is bűnnek érezhette ezt az őszinteséget!

– De hát csak Csikakónak van joga az élethez

Azzal sietve megindult a park fái felé.

Lektorálta: Vihar Judit és Gáspár Boglárka